הלכות תפילין מזוזה וספר תורה פרק ו' - תמלול

סיכום השיעור

סיכום פון שיעור — פרק ו' פון הלכות מזוזה (רמב"ם)

הקדמה — וואס באהאנדלט פרק ו'

פרק ו' איז דער צווייטער פרק וואס רעדט פון מזוזה. דער רמב"ם רעדט דא נישט וועגן דעם קלף (די פרשה וואס מען לייגט אויף דער טיר), נאר וועגן **דער בית** — וואסערע הייזער זענען חייב אין מזוזה, לויט דעם פסוק „ושמתם על מזוזות ביתך".

הלכה א — עשרה תנאים בבית

דער רמב"ם זאגט: „עשרה תנאים יש בבית, ואם חסר אחד מהן פטור מן המזוזה, ואלו הן..." — און ער רעכנט אויס צען תנאים:

1. שיעור פון ד' אמות על ד' אמות אדער מער
2. שתי מזוזות (צוויי זייט-פאסטן)
3. משקוף (אן אויבערשטע באלקן)
4. תקרה (א דאך)
5. דלתות (טירן)
6. גובה השער עשרה טפחים אדער מער
7. בית חול (נישט א בית של קודש)
8. עשוי לדירת אדם
9. עשוי לדירת כבוד
10. עשוי לדירת קבע

פשט:

דער רמב"ם מאכט א ליסטע פון צען תנאים, און נאכדעם גייט ער דורך יעדע איינע בפרטיות.

חידושים און הסברות:

א) דער מקור פאר די נומער „צען": אין דער משנה שטייט נישט „עשרה תנאים" — דאס איז דער רמב"ם'ס אייגענע ארגאניזאציע. עס ווערט דיסקוטירט צי דער רמב"ם האט דאס אליין מחדש געווען אדער ער האט געהאט א מקור (פון א ברייתא, גאונים, אדער פריערדיגע ראשונים ווי דער רי"ף). רב רבינוביץ ווערט ציטירט אז אין הלכות מזוזה זענען דא אסאך הלכות וואו מיר ווייסן בכלל נישט דעם מקור פונעם רמב"ם.

ב) חובת הדר, נישט חובת הבית: מזוזה איז א **חובת הדר** (א חיוב אויפן מענטש וואס וואוינט דארט), נישט א חובת הבית. אבער דאך רעדט דער רמב"ם דא וועגן תנאים פון דער **בית**. דער הסבר: דער מענטש וואס וואוינט דארט איז מחויב — אבער נאר אויב דער בית האט די ריכטיגע תנאים. דאס ווערט פארגליכן צו **בגד פון ד' כנפות** — מען איז נישט מחויב צו טראגן אזא בגד, אבער אויב מען טראגט עס, דארף מען ציצית. אזוי אויך: מען איז נישט מחויב צו וואוינען אין אזא הויז, אבער אויב מען וואוינט דארט, דארף מען א מזוזה.

הלכה ב — דער שיעור פון ד' אמות

דער רמב"ם זאגט: „ואם יש בו כדי לרבע בו ארבע אמות על ארבע אמות — פטור ממזוזה" (אויב מען קען נישט מרבע זיין ד' על ד' אמות).

פשט:

דער שיעור פון דער הויז דארף זיין גרויס גענוג כדי צו האבן ד' אמות על ד' אמות.

חידושים און הסברות:

א) שיטת הרמב"ם — ד' אמות מרובעות (שטח), נישט shape: דער רמב"ם מיינט אז דער שיעור איז **זעכצן סקווער אמות** — דער שטח פון דער הויז דארף זיין גרויס גענוג אז מען זאל קענען אריינפאסן ד' על ד' אמות. אבער עס מוז נישט זיין א סקווער shape. אפילו א שמאלע הויז פון 1 אמה ביי 16 אמות וואלט לויט דעם רמב"ם געהאט דעם שיעור. אפילו א רונדיגע הויז — אויב דער שטח איז גענוג.

ב) מחלוקת מיטן רא"ש: דער **רא"ש** חולק אויפן רמב"ם. דער רא"ש האלט אז עס מוז זיין ערגעץ אין דער הויז א שטח פון ד' על ד' אמות — נישט נאר דער טאטאלער שטח, נאר א פלאץ וואו מען קען טאקע וואוינען. א הויז פון 1 אמה ביי 16 אמות, כאטש עס האט דעם שטח, קען מען נישט וואוינען דארט — ממילא איז עס פטור. דער רא"ש פאדערט נישט דווקא א סקווער, אבער עס מוז זיין ערגעץ א ד' על ד' שטח.

ג) נפקא מינה למעשה: ווייל עס איז א **מחלוקת ראשונים**, זאגן די אחרונים אז מען לייגט א מזוזה **אן א ברכה** (ספק ברכות להקל). פראקטישע עצה: ווער עס איז געדרוקט מיט געלט, זאל ער קויפן שיינע מזוזות פאר די הויפט-צימערן, אבער פאר צימערן וואס האבן נישט די צורת רביעית (אדער אנדערע ספקות), קען מען שפארן און קויפן ביליגערע מזוזות, ווייל דער חיוב איז דארט בלויז דרבנן אדער ספק.

הלכה ג — אכסדרה, שתי מזוזות, פצימין, עמודים, כיפה

א) אכסדרה און פצימין

דער רמב"ם זאגט: אכסדרה — „והוא מקום שיש לו שלוש כותלים ותקרה על גביהן" — פטורה מן המזוזה. „אבל אם יש לו שני פצימין ברוח רביעית..."

פשט: אן אכסדרה (א פארטש / אפענער שטח מיט דריי ווענט און א דאך) איז פטור פון מזוזה, ווייל עס פעלט דער פערטער וואנט — עס האט נישט צוויי מזוזות (זייט-פאסטן). אויב עס זענען דא „פצימין" (שטיצן/שטרוקטורעלע שטיקער) אויף דער פערטער זייט, איז דאס נאך אלץ פטור.

חידושים:

א) וואס מיינט „פצימין": עס איז נישט פשוט „עמודים" (וואס האלטן עפעס אויף), נאר עפעס א סארט דיזיין-שטיק, א שטיקל שטרוקטור וואס שטעקט זיך ארויס אויף דער פערטער זייט. דער חילוק צווישן א „פצים" און אן „עמוד" איז: אן עמוד האלט עפעס אויף, אבער א פצים איז בלויז א דעקאראטיווע אדער סטרוקטורעלע שטיצע. דער רמב"ם'ס פצימין זענען ענטוועדער א יופי (שיינקייט) אדער זיי האלטן דעם דאך.

ב) פארוואס איז אן אכסדרה מיט פצימין פטור: דער רמב"ם'ס טעם איז „שלא נעשו אלא לתקרה" — די פצימין זענען נישט דארט צו מאכן א טיר אדער א וואנט, נאר בלויז צו שטיצן דעם דאך. ווען עס וואלט געווען א שטיקל וואנט, וואלט עס געקענט זיין חייב אין מזוזה — אבער ווייל עס איז נאר א שטיצע פאר דער תקרה, איז עס פטור.

ב) בית מיט עמודים אנשטאט מזוזות

דער רמב"ם: א בית וואס האט נאר עמודים אנשטאט מזוזות (זייט-פאסטנס), און די עמודים זענען נאר דא כדי צו האלטן די תקרה — „הרי זו כתבנית בית" — עס זעט אויס ווי א הויז, אבער מ'לייגט נישט קיין מזוזה.

פשט: עמודים וואס דינען נאר אלס סטראקטורעלע שטיצע פאר'ן דאך זענען נישט „מזוזות" (זייט-פאסטנס פון אן אריינגאנג). אן ריכטיגע מזוזות איז נישטא קיין פארמעלער אריינגאנג, און דעריבער איז מען פטור.

חידושים:

א) חילוק צווישן עמודים און מזוזות: דער רמב"ם מאכט א פונדאמענטאלן חילוק — עמודים וואס זענען געמאכט „להעמיד את התקרה" זענען נישט דאס זעלבע ווי מזוזות (זייט-פאסטנס וואס באגרענעצן אן אריינגאנג). אפילו ווען עס זעט אויס ווי א הויז, אויב ס'איז נישטא קיין פארמעלע מזוזות, פעלט דער דין. דאס איז א חידוש — מ'קען האבן א פלאץ וואס פונקציאנירט ווי א הויז, אבער אן מזוזות (שוועלן) איז נישטא קיין חיוב.

ב) „אופן ספעיס" קאנצעפט: די תורה איז געגעבן געווארן פאר מענטשן מיט א געוויסע סטרוקטור פון הויז. שפעטערדיגע ארכיטעקטורישע סטילן (אפענע פלעצער מיט עמודים) פאלן נישט אריין אין דעם דין.

ג) פראקטישע נפקא מינה: אויב מ'האט צוויי צימערן מיט א קאלידאר וואס איז אינגאנצן אפן פון איין זייט אן קיין מזוזות (זייט-פאסטנס), אפילו מיט עמודים, לייגט מען נישט קיין מזוזה.

ד) קשיא אויב דאס איז א „בית": אזא אפענע סטרוקטור מיט נאר עמודים און א דאך, וואו קיינער וואוינט נישט ריכטיג — דאס איז ווי אן אויסערלעכער פלאץ מיט א דאך קעגן די זון. ממילא פעלט נישט נאר מזוזות, ס'פעלט דער גאנצער „בית"-סטאטוס.

ג) כיפה (בויגן-פארמיגער אריינגאנג)

דער רמב"ם: „בית שיש לו מזוזה מכאן ומזוזה מכאן, וכיפה כמין קשת לשתי מזוזות במקום המשקוף — אם יש בגובה המזוזות עשרה טפחים או יותר, חייב במזוזה. ואם אין בו עשרה, פטור, שאין זה אלא משקוף."

פשט: ווען אן אריינגאנג האט א בויגן (ארטש) אנשטאט א גלייכן משקוף, דארפן די גלייכע זייט-פאסטנס (מזוזות) זיין מינדסטנס צען טפחים הויך. אויב נישט, איז דער גאנצער שטרוקטור באטראכט ווי נאר א משקוף אן ריכטיגע מזוזות.

חידושים:

א) יסוד אז מזוזות און משקוף דארפן זיין באזונדערע עלעמענטן: ביי א כיפה (בויגן) איז דער גאנצער שטרוקטור איין רונדע זאך. דער רמב"ם פסק'נט אז מ'דארף אידענטיפיצירן א באזונדערן חלק וואס איז „מזוזה" (גלייכע זייטן) און א באזונדערן חלק וואס איז „משקוף" (אויבן). אויב די גלייכע זייטן זענען נישט צען טפחים הויך, ווערט דער גאנצער בויגן באטראכט ווי נאר א משקוף — „שאין זה אלא משקוף."

ב) אינטערעסאנטער יסוד: מ'דארף האבן סעפאראטע מזוזות (זייט-פאסטנס) און א סעפאראטן משקוף (אויבער-שוועל). ביי א בויגן וואס איז צו נידעריג, פליסן זיי צוזאמען און מ'קען נישט אידענטיפיצירן באזונדערע מזוזות.

הלכה ד — בית שאין לו תקרה

דער רמב"ם: „בית שאין לו תקרה פטור מן המזוזה."

פשט: א הויז אן א דאך איז פטור פון מזוזה. דער חילוק צווישן „משקוף" (דער אויבערשטער באלקן פון דער טיר) און „תקרה" (דער דאך פון דער הויז) ווערט קלארגעשטעלט — ביידע זענען באזונדערע תנאים.

חידוש — „נראה לי" פון רמב"ם ביי האלב-באדעקט: דער רמב"ם זאגט **„יראה לי"** (א חידוש פון זיך) — אויב א צימער איז טיילוויז באדעקט („מקצתו מקורה ומקצתו אינו מקורה"), קומט עס אן אויב די תקרה איז **כנגד הפתח** (קעגן דעם אריינגאנג). אויב יא — ווען מ'גייט אריין, גייט מען אריין אין דעם באדעקטן חלק, און דאס איז חייב במזוזה. אויב דער באדעקטער חלק איז נישט קעגן דעם פתח, גייט מען אריין אין אן אפענעם פלאץ, און ס'איז פטור. דער רמב"ם באטאנט אז דאס איז זיין אייגענער חידוש, וואס באדייט אז ס'איז נישט מפורש אין חז"ל.

הלכה ה — דלתות (טירן)

דער רמב"ם: „ומעמידין הדלתות ואחר כך קובעים את המזוזה." אין הלכה א' שטייט מפורש: **„אף על פי שאין לו דלתות"** — מ'איז חייב אין מזוזה אפילו אן טירן.

פשט: לכאורה א סתירה — הלכה א' זאגט מ'דארף נישט קיין טירן, און דא שטייט מ'זאל קודם אויפשטעלן טירן.

חידושים און מחלוקת:

א) שיטת הראב"ד: דער ראב"ד פארשטייט אז די גמרא וואס זאגט „מעמידין הדלתות" רעדט נאר אין א ספעציפישן קעיס — ווען מ'האט א מזוזה (שוועל) צווישן צוויי צימערן, און מ'ווייסט נישט וועלכע זייט איז „ימין הנכנס" (וויל מ'גייט ביידע ריכטונגען). אין אזא פאל לייגט מען א טיר כדי צו באשטימען וועלכע ריכטונג איז דער אריינגאנג (לויט ווי די טיר עפנט זיך — „היכר ציר"). לויט דעם ראב"ד איז נישטא קיין אלגעמיינע הלכה אז מ'דארף טירן.

ב) שיטת הרמב"ם — תשובה צו חכמי לוניל: די חכמי לוניל האבן געפרעגט דעם ראב"ד'ס קשיא. דער רמב"ם האט געענטפערט שארף: **„לא יסתפק בזה חכם שבעולם שאין החיוב תלוי אלא בשער בית כפשוטו"** — קיין חכם אין דער וועלט זאל נישט צווייפלען אז דער חיוב איז תלוי אין א „שער" (טויער) ווי פשוטו. דער פסוק זאגט **„על שער ביתך"** — „שער" מיינט א טיר/טויער, און דאס איז פשוט אז מ'דארף דלתות. דער רמב"ם האט זיך „אפילו נישט געטראכט" אז מ'דארף א גמרא דערפאר — עס שטייט אין פסוק.

ג) דער רמב"ם'ס קריטיק אויף „סמיכות בתלמוד": דער רמב"ם האט געטענה'ט קעגן די חכמי לוניל אז זיי לערנען „סמיכות בתלמוד" — ווייל צוויי הלכות שטייען נעבנאנאנד אין גמרא, מיינען זיי אז איינס רעדט אויף'ן צווייטן. דער רמב"ם האלט אז דאס איז נישט א לעגיטימע מעטאדע. [באמערקונג: ר' חיים בריסקער האט א „גאנצע תורה" אז מ'קען יא לערנען סמיכות אין רמב"ם, אבער דא מיינט דער רמב"ם אז ער אליין לערנט נישט פון דעם.]

ד) חילוק צווישן „שער" און „פתח": דער רמב"ם פארשטייט אז „שער" (ווי אין פסוק) אימפליצירט דלתות, בעת „פתח" מיינט נאר אן עפענונג. דער ראב"ד און חכמי לוניל האבן געמיינט אז שער/פתח זענען דאס זעלבע — אן עפענונג אן טירן.

ה) „אף על פי שאין לו דלתות" — ווי שטימט עס? אויב דער רמב"ם האלט אז שער מיינט דלתות, ווי שטימט עס מיט הלכה א' וואס זאגט „אף על פי שאין לו דלתות"? דאס ווערט נישט אינגאנצן אויסגעלייזט, אבער עס ווערט אנגעוויזן אז דער רמב"ם'ס שיטה דארף נאך ערקלערט ווערן.

ו) צוריק צו עמודים-קעיס: ביי דעם פריערדיגן קעיס פון עמודים (וואס איז פטור), איז דאך אויך נישטא קיין טיר. ממילא איז דער פטור נישט נאר ווייל ס'פעלט מזוזות (זייט-פאסטנס), נאר אויך ווייל ס'פעלט דלתות.

פראקטישע נפקא מינה — ארטשעס אין הייזער:

אסאך מענטשן האבן אין זייערע הייזער אן אפענעם דורכגאנג (arch) צווישן קיטשן און אנדערע צימערן — מיט צוויי עמודים און א משקוף, אבער אן דלתות. לויט דעם רמב"ם זאל מען **נישט מאכן א ברכה** אויף אזא מזוזה, אפילו אויב מ'איז מחמיר צו לייגן איינע. די עולם איז מחמיר צו לייגן א מזוזה, אבער לשיטת הרמב"ם זאל מען נישט מאכן א ברכה.

פראקטישע עצה פאר סופרים:

אויב א סופר וויל מאכן א חומרא און ברענגט אריין טייערע מזוזות, דארף ער אויך האבן ביליגערע מזוזות. ער זאל זאגן זיינע קאסטומערס אז בדרך כלל האט א מענטש עטליכע מזוזות וואס זענען נאר מחויב מדרבנן אדער נאר לויט געוויסע פוסקים — אויף יענע קען מען זיך שפארן.

[דיגרעסיע: וואס מיינט „מהודר'דיגע מזוזה"?]

א) „מהודר" איז נישט אזוי פשוט: „מהודר" מיינט געווענליך א שענערע כתב. אבער אין פראקסיס איז ס'נישט קלאר אז וואס מ'קויפט פאר $200 איז בעסער ווי וואס מ'קויפט פאר $100 — אסאך מאל איז דער חילוק נאר סטייל, נישט הלכישע קוואליטעט. רבנים רעדן פון „לעוועלס" אבער ס'איז נישט אמת אז ס'האט צו טאן מיט הלכה.

ב) בדיקה vs. מהודר: אויב צווישן מהודר'דיגע מזוזות איז 1/1000 פסול, און צווישן נישט-מהודר'דיגע איז 1/100 פסול — אויב א רב איז בודק און ס'איז נישט פסול, ביסטו יוצא. דער עיקר פון א שיינע כתב איז נאר רעלעוואנט ווען מ'קוקט דעריף (ווי א ספר תורה), אבער א מזוזה עפנט מען קוים.

ג) מעשה וועגן דעם ריזשינער רבי'ן: איינער האט געמאכט א קאוטש פאר'ן ריזשינער רבי'ן, און אין דעם הינטן (וואס מ'זעט נישט) האט ער נישט אריינגעלייגט גוטע סחורה. דער רבי האט געזאגט: „ביי אונז איז דער פנים אזוי ווי דער אחור" — מ'דארף אויך דארט וואו קיינער קוקט נישט.

ד) ספר תורה vs. מזוזה בנוגע הידור: א ספר תורה דארף זיכער זיין מער מהודר. אבער ביי א מזוזה — וואס מ'עפנט קוים — איז די שאלה צו „זה קלי ואנוהו" איז נוגע אויף עפעס וואס מ'גייט קיינמאל נישט קוקן.

ה) א מיינונג אז „שיינע כתב" איז דווקא נישט שיין: היינטיגע „שיינע" סופרים שרייבן אזוי ווי ס'איז געפרינטעט — איינער האט געזאגט ער וויל דווקא זען אז א מענטש האט עס געשריבן. אין א ספר תורה קען מען זען די „moods" פון דעם סופר — דאס איז דער אמת'ער שיינקייט.

ו) „זה קלי ואנוהו" אויף א ספק-חיוב: מ'קען זאגן אז דער דין פון „זה קלי ואנוהו" איז נאר אויף א מצוה גמורה. וואס מ'טוט לויט נאר א פוסק (ווי לייגן מזוזה אויף אן arch) — דאס אליין איז שוין א הידור, מ'דארף נישט צולייגן נאך א הידור אויף דעם.

[דיגרעסיע: נאמנות פון סופרים און חזקת כשרות]

א) חזקת כשרות ביי קויפן מזוזות: אויב א מענטש קויפט א מזוזה פון איינעם וואס האט חזקת כשרות, און ער זאגט „דאס איז כשר" — אפילו אן א בדיקה — איז ער יוצא על פי הלכה, אזוי ווי אין גאנץ לעבן פארלאזט מען זיך אויף עדות.

ב) וואס מיינט „מהדר" אין דעם קאנטעקסט: מהדר מיינט א מענטש וואס איז זוכה א חשוב'ע סופר מיט א שיינע כתב — דאס איז חוץ לדינא. אבער היינט מיינט „הידור" אויך קאנטראל — אז ס'איז אריבערגעגאנגען דורך א מומחה, ווייל ס'מאכן זיך מזוזות פון אנדערע לענדער וואס מ'ווייסט נישט ווער האט עס געשריבן.

ג) קריטיק אויף „רעסיזם" אין סופרים-וועלט: זייער אסאך מאל מיינט „א גוטער סופר" — פון אנשי שלומינו, נישט פון „א בערג אין שומרון" אדער א „נישט-היימישער איד." אבער יענער קען האבן א גרעסערע יראת שמים. מ'טאר נישט פסל'ן אנדערע אידן'ס חזקת כשרות אן באזיס. נאר ווען מ'האט ממש געטראפן אז אנדערע סופרים מאכן נישט כתיבה לשמה, אדער די שרטוט/סירטוט איז נישט כדת וכדין — דאן איז ס'א לעגיטימע סיבה.

ד) דער עיקר פון קויפן מזוזות: מ'נעמט א מזוזה פון דעם וואס שרייבט מזוזות, אזוי ווי מ'נעמט ציצית פון א סטאר — וואס דער סוחר רופט ציצית, דאס איז ציצית. דער אייבערשטער פאדערט נישט אז דו זאלסט וויסן אלע אינפארמאציע.

הלכה ו — מקומות קדושה פטורים פון מזוזה

דער רמב"ם: „הר הבית, הלשכות, ובתי כנסיות ובתי מדרשות, וכל שאר המקומות שאין בהן בית דירה — פטורין, לפי שהם קדש."

פשט: הייליגע ערטער — הר הבית, לשכות, שולן, בתי מדרשות — זענען פטור פון מזוזה ווייל זיי זענען קדושה און נישט דירת חול. דער פסוק דרשנ'ט „בית ה' ולא בית קודש."

חידושים:

א) בתי כנסיות של כפרים: דער רמב"ם ברענגט א חילוק: **„בתי כנסיות של כפרים שאין אורחים דרים בהם — חייבת במזוזה, מפני שקובעים בה בית דירה."** אין קלענערע דערפלעך פלעגט מען שלאפן אויף די בענק אין בית המדרש — דאס מאכט עס „האלב חול" און חייב אין מזוזה. אין שטעט (כרכים) האט מען אמאל א ספעציעלע בית דירה פאר אורחים אדער דעם גבאי — דארט איז א מזוזה.

ב) פראקטישע נפקא מינה להיום: דער סיבה פארוואס מיר לייגן היינט א מזוזה אין בתי מדרשות איז ווייל מ'עסט דארט, מ'שלאפט דארט, מ'נוצט עס — אבער געווענליך איז עס **לחומרא אן א ברכה**.

שערי המקדש:

דער רמב"ם: „כל שערי המקדש לא היו להם מזוזה, חוץ משער ניקנור, שהיה לפנים ממנו לשכת פרהדרין, והיא היתה בית דירה לכהן גדול בשבעת ימי הפרושו."

פשט: אלע שערים פון בית המקדש האבן נישט געהאט קיין מזוזה, אויסער שער ניקנור, ווייל הינטער דעם שער איז געווען לשכת פרהדרין וואו דער כהן גדול האט געוואוינט זיבן טעג פאר יום כיפור.

חידושים:

- עס ווערט אויפגעברענגט אז אפשר א גאנץ יאר האט מען נישט געדארפט קיין מזוזה דארט, נאר ערב יום כיפור ווען דער כהן גדול איז מפריש געווארן.

- [דיגרעסיע:] דער רמ"א האלט אז מזוזה איז א **שומר** פון שלעכטע זאכן („יכנס שם ואבוא אחריו"), נישט נאר א מצוה פון דירה — דאס איז אן אנדער שיטה פון דעם רמב"ם.

הלכה ז — בית התבן, בית הבקר, בית העצים, בית האוצרות

דער רמב"ם: „בית התבן, ובית הבקר, ובית העצים, ובית האוצרות — פטורים מן המזוזה, שנאמר 'ביתך' — ביתך אמרתי לך, פרט לאלו וכיוצא בהן."

פשט: שטאלן, שעדס, סטארעדזשעס — ערטער וואס זענען נישט בתי דירות — זענען פטור פון מזוזה. „ביתך" מיינט נאר דיין וואוינפלאץ.

חידושים:

א) „דואל יוז" — רפת בקר שהנשים מקשטות בה: דער רמב"ם: **„רפת בקר שהנשים יושבות ומקשטות בה — חייבת במזוזה, שהרי יש בה ייחוד לדירת אדם."** א שטאל וואס ווערט אויך גענוצט אלס א פלאץ וואו פרויען זיצן זיך מתקשט — איז חייב ווייל עס האט א ייחוד לדירת אדם.

ב) פראקטישע שאלה — גרויסע וואקינג קלאזעט: לכאורה איז א וואקינג קלאזעט א „בית האוצרות" (סטארעדזש) און פטור. אבער אויב פרויען טרייען זיך אן דארט (מקשטות בה) — קען זיין עס האט א דין פון „ייחוד לדירת אדם" און איז חייב. סתם זיך אויסטאן אמאל ווען איינער איז אין באדצימער איז נישט גענוג — עס דארף זיין א **קבוע'דיגע** באנוצונג פאר דירת אדם.

בית שער, גינה, חצר

דער רמב"ם: „בית שער... פטורה מן המזוזה, מפני שאינה משמשת לדירה."

פשט: א בית שער (ענטרי-ווי צום חצר), א גינה — זענען פטור ווייל זיי דינען נישט אלס דירה.

חידוש: דער רמב"ם מיינט אפילו אויב זיי האבן א פולע משקוף — די פאקט אז עס איז נאר א גינה און נישט א וואוינפלאץ מאכט עס פטור. דאס איז דין אין דעם **בית** (דער צוועק פון דעם פלאץ), נישט נאר אין דער צורה.

שערי חצרות, מבואות, מדינות:

דער רמב"ם: „לפיכך, אחד שערי חצרות, ואחד שערי מבואות, ואחד שערי מדינות ועיירות — כולן חייבין במזוזה."

פשט: יעדער שער וואס פירט צו א דירה — חצרות (וואס האבן הייזער), מבואות (וואס האבן חצרות), שטעט — איז חייב אין מזוזה.

חידוש: דאס ערקלערט דעם פריערדיגן דין אז א גינה איז פטור — דאס רעדט זיך פון א גינה וואס **פירט נישט צו קיין שום דירה** (א גינה צווישן גינות). אבער א גינה וואס פירט צו א הויז וואלט געווען חייב אלס שער.

דירת כבוד

דער רמב"ם: „לפיכך, בית הכסא, ובית המרחץ, ובית הטבילה, ובית הבורסקי, ויוצא בהן — פטורה מן המזוזה, לפי שאינן משמשות לדירת כבוד."

פשט: א באדצימער, מקוה, באד-הויז, לעדער-פאבריק (בורסקי) — זענען פטור ווייל זיי דינען נישט אלס א כבוד'דיגע דירה.

דירת קבע — סוכה של יוצרים

דער רמב"ם: „סוכה של יוצרים — החיצונה פטורה מן המזוזה"

פשט: א יוצר (ארטיזאן וואס מאכט כלי חרס) האט צוויי טיילן פון זיין סוכה/בודקע — דער אויסערליכער טייל (חיצונה) איז פטור פון מזוזה, אבער דער אינערליכער טייל (פנימית) איז חייב.

חידושים:

א) חילוק צווישן חיצונה און פנימית: אין דער דרויסנדיגער טייל לייגט דער יוצר נאר ארויף זיינע טעפ צום פארקויפן — דאס איז ווי א סטאר/חנות. אבער אין דער אינעווייניגסטער טייל טוט ער זיין מלאכה און וואוינט דארט — דאס איז זיין פריוועטע דירה. דאס ווערט פארגליכן צו היינטיגע צייטן וואו די פראנט איז א סטאר און דער בעק איז דאס פריוועטע הויז.

ב) קשיא: א שער צידה איז דאך א קבוע'דיגע זאך און חייב במזוזה — פארוואס איז דער חיצונה פטור? **תירוץ (דרך השולחן):** דער חיצונה איז נישט קיין קבוע'דיגער פלאץ, ס'איז א סוכה'לע וואס איז נישט קיין בנין, מ'נוצט עס נאר ווען מ'דארף פלאץ, בייגאכט איז עס ליידיג — מענטשן וואוינען נישט דארט, ס'איז נאר פאר סחורה. דאס ווערט פארגליכן צו בודקעלעך ביי בארדוואלקס אדער עקספאס.

ג) חנויות שבשווקים — מארק-בודקעלעך זענען אויך פטור פון מזוזה מדעם זעלבן טעם.

הלכה ז — בית שיש לו פתחים הרבה, חדרים, פתח בין בית לעליה

דער רמב"ם: „בית שיש לו פתחים הרבה, אף על פי שאין רגיל לצאת ולבוא אלא בפתח אחד מהן — כולן חייבין במזוזה. פתח שבין בית לעליה חייב במזוזה. חדר שבבית, אפילו חדר בחדר — חייב לעשות מזוזה, השער חדר הפנימי והשער חדר החיצון והשער הבית, שכולן משמשין לדירה וקבועין."

פשט: א הויז מיט אסאך טירן — אפילו מ'נוצט נאר איינע — דארף יעדע טיר א מזוזה. אינערליכע טירן צווישן שטאקן, צווישן צימערן, אפילו א צימער אינעווייניג פון א צימער — אלע דארפן מזוזה.

חידוש: דער כלל: אזוי לאנג ווי ס'איז נישט איינע פון די צען פטור'דיגע זאכן, איז עס חייב במזוזה. מ'זאגט נישט אז נאר דער שלאפצימער אדער עסצימער אדער די הויפט-טיר דארף מזוזה — אלע טירן דארפן. דער טעם: **שכולן משמשין לדירה וקבועין.**

הלכה ז (המשך) — פתח בית הכנסת ובית המדרש

דער רמב"ם: „פתח של בית הכנסת ובית המדרש — פטור. אבער פתח שבין בית המדרש לביתו — אם רגיל לצאת ולבוא בו, חייב במזוזה, ואם לאו, פטור."

פשט: א שול/בית מדרש אליין איז פטור פון מזוזה. אבער אויב איינער האט א טיר פון זיין הויז צום בית המדרש — ווענדט זיך אויב ער נוצט עס רעגולער.

חידושים:

א) מקור: רב הונא האט געהאט א טיר פון זיין הויז צום בית המדרש, און די גמרא זאגט אז ער איז געווען רגיל דארט צו מאכן (מזוזה). רב הונא איז געווען ראש ישיבה — ס'איז שוין געווען אן אלטער מנהג אז דער ראש ישיבה וואוינט נעבן בית המדרש.

ב) חידוש אין דער סברא: אויב דער מענטש נוצט נישט די טיר, איז עס א פתח בית המדרש וואס איז פטור. אויב ער נוצט עס, איז עס ווי זיין אייגענע טיר און חייב במזוזה. דער בית המדרש אליין בלייבט אלץ פטור — אפילו דער הויפט-ארייננגאנג וואו דער גאנצער עולם קומט אריין.

ג) פראקטישע נקודה: ווער האט שוין א טיר צום בית המדרש? נאר דער גבאי, דער ראש ישיבה, אדער ענליכע. עס ווערט דערמאנט אז ס'איז א כבוד בית המדרש אז מ'זאל אריינגיין פון דער פראנט טיר, נישט פון א פריוועטע זייט-טיר.

הלכה ח — פתח שבין שני בתים — ציר הדלת

דער רמב"ם: „פתח שבין שני בתים — מוליך ומביא רצועה של דלת, מקום שהציר נראה ממנו" (דארט לייגט מען די מזוזה).

פשט: ווען א טיר איז צווישן צוויי הייזער (צוויי שותפים), דארף מען באשטימען וועמענס טיר עס איז — מ'קוקט וואו דער ציר (הינדזש) איז נראה.

חידושים:

א) וואס מיינט „ציר"? ציר מיינט די הינדזש (hinge) — דער פלאץ וואו די טיר דרייט זיך.

ב) רש"י אין מנחות טייטשט: די הויז צו וועלכע די טיר איז נענטער — דאס מיינט, די טיר איז חלק פון יענע הויז, יענע הויז איז חשוב'ער, און דער אנדערער מענטש „כאפט זיך מיט."

ג) דער רמב"ם ברענגט נישט „רעכטע זייט" — ער רעדט נאר פון „מקום שהציר נראה ממנו" — דאס מיינט די חשוב'ע זייט.

ד) פראקטישע הלכה: די צימער וואס די טיר מאכט זיך אויף אריין אין — יענע צימער איז דער עיקר. ווען מ'מאכט אויף א טיר, קען מען גיין אריין אדער ארויס — דארט וואו ס'גייט אריין, יענער איז דער עיקר, און מ'לייגט די מזוזה אויף די רעכטע זייט פון יענע הויז. פון יענע זייט קען מען זען די הינדזש ווייל די טיר מאכט זיך אויף צו יענע זייט.

ה) „נראה הימנו" — נישט גאנץ קלאר וואס עס מיינט בדיוק. ס'איז דא **מחלוקת הפוסקים** מיט פארשידענע תירוצים וועגן דעם.

הלכה ח (המשך) — מקום קביעת המזוזה

דער רמב"ם: „סמוך לחלל הפתח, בטפח הסמוך לחוץ. בתחילת שלישו העליון של גובה השער. ואם קבעה למעלה מזה — כשר, ובלבד שיהא רחוק מן המשקוף טפח."

פשט: מ'לייגט די מזוזה אין דער חלל פון דער טיר, אינעם טפח וואס איז סמוך צו דרויסן. מ'טיילט די הויכקייט פון דער טיר אויף דריי, און מ'לייגט עס ביים אנפאנג פון דער אויבערשטער דריטל. אויב מ'האט עס העכער געלייגט — כשר, אבי ס'בלייבט א טפח אוועק פון דער משקוף.

חידושים:

א) „בטפח הסמוך לחוץ" — דאס שטימט מיט וואס פריער געלערנט, אז אויב מ'גראבט עס אריין מער ווי א טפח איז עס פסול (ווייל עס איז צו ווייט פון דרויסן).

ב) בדיעבד קען מען לייגן העכער ווי דער אויבערשטער דריטל, אבי ס'איז א טפח אוועק פון דער משקוף.

ג) ימין הנכנס: מ'לייגט עס אויף ימין הנכנס לבית. אויב מען האט עס געלייגט אויף שמאל — פסולה.

ד) בית השותפין (א הויז פון שותפים) איז אויך חייב במזוזה.

אחרית דבר / נעילה — דער ענין פון מזוזה

דער רמב"ם: „חייב אדם להזהר במזוזה, מפני שהיא חובת הכל תמיד. וכל זמן שיכנס ויצא יפגע ביחוד שמו של הקב"ה, ויזכור אהבתו, ויעור משנתו ושגיותיו בהבלי הזמן, וידע שאין שם דבר העומד לעולם ולעולמי עולמים אלא ידיעת צור העולם."

פשט:

א מענטש דארף זיין נזהר מיט מזוזה ווייל עס איז א חובה תמידית — מער ווי תפילין אדער קריאת שמע, וואס האבן ספעציפישע צייטן. די מזוזה ליגט דארטן שטענדיג. יעדעס מאל וואס מען גייט אריין אדער ארויס באגעגנט מען דעם יחוד ה', מען דערמאנט זיך אין אהבת ה', מען וועקט זיך אויף פון דעם שלאף פון הבלי הזמן, און מען דערקענט אז גארנישט שטייט אייביג אויסער ידיעת צור העולם.

חידושים און ביאורים:

א) מזוזה איז דער מערסטע „תמיד'דיגער" דערמאנער: „חייב אדם להזהר" מיינט נישט נאר אפהיטן, נאר „שיינען דערמיט" (לשון זוהר). דער עיקר חידוש: מזוזה איז מער תמידי ווי תפילין און קריאת שמע — ביי יענע זענען דא פטורים (קראנק, אויפן וועג, א.ד.ג.), אבער מזוזה ליגט שטענדיג. „שויתי ה' לנגדי תמיד" — וואס מער תמידי, אלץ מער איז עס דער תכלית וסוף האהבה.

ב) דער „circular" אספעקט פון קריאת שמע און מזוזה: א פאסצינירנדע סירקולאריטעט: קריאת שמע איז וויכטיג, מען זאגט עס יעדן טאג. אויסער דעם לייגט מען עס (דעם נוסח פון קריאת שמע) אויפן קאפ אין תפילין כדי מען זאל עס געדענקען. און ווען מען האט עס אויפן קאפ איז דא א מצוה עס צו זאגן (ווי דער רמב"ם האט פריער געזאגט אז ווען איינער לייגט תפילין און זאגט נישט קריאת שמע, זאגט מען עס נאכאמאל). און די זעלבע קריאת שמע לייגט מען אויך אויף דער טיר אין דער מזוזה, און ווען מען זעט עס דערמאנט מען זיך פון קריאת שמע. דאס הייסט: קריאת שמע → תפילין → דערמאנט קריאת שמע → מזוזה → דערמאנט קריאת שמע. אבער א איד גייט אריין אין הויז זאגט ער נישט ממש קריאת שמע — ער דערמאנט זיך פון דעם אייבערשטן.

ג) מזוזה אויפן משקוף — סימבאלישע באדייטונג: דער משקוף איז א שטארקע, פעסטע פלאץ פון דער הויז — דארטן וואו מען לייגט די דלתות. דער מענטש האט געבויט א שטארקע הויז. דווקא דארטן לייגט מען א מזוזה וואס זאגט: „אין שם דבר העומד לעולם ולעולמי עולמים אלא ידיעת צור העולם." דער מענטש גרייט זיך צו מאכן ביזנעס, ער לעבט אין זיין הויז, ער מיינט ער וועט לעבן אייביג — אבער די מזוזה דערמאנט אים אז נאר ידיעת ה' בלייבט אייביג, אלעס אנדערש פארגייט. דאס איז א „וועק-אויף" ענלעך צו תקיעת שופר — מזוזה איז א מיני תקיעת שופר וואס א איד האט יעדן טאג.

ד) „אהבתו" — וועמענס אהבה? דער רמב"ם זאגט „ויזכור אהבתו." דאס מיינט נישט אז דער אייבערשטער האט אים ליב (

דאס איז א „חסיד'ישער טייטש"), נאר אז דער מענטש זאל זיך דערמאנען אז **ער** האט ליב דעם אייבערשטן — ער זאל זיך דערמאנען אין זיין אייגענע אהבת ה', נישט נאר אין דער מצוה פון אהבה, נאר אין דער ליבשאפט אליין.

ה) פארגלייך צווישן מזוזה און תפילין — צוויי מדריגות: ביי תפילין האט דער רמב"ם אויך געזאגט אז עס דערמאנט דעם מענטש, אבער דארטן איז עס א העכערע מדריגה: „מפנה לבו לדברי..." — דער מענטש איז עוסק בתורה, ער ווערט אן עניו וירא. ביי מזוזה רעדט מען פון א מענטש וואס גייט אריין און ארויס, ער איז נישט אין א מצב פון עוסק בתורה — מען וועקט אים אויף פון שלאף און שגיונות. תפילין איז וואס א צדיק, א בן תורה טוט; מזוזה איז פאר דעם פשוט'ן איד וואס דארף א דערמאנונג. דאס איז א חילוק אין מדריגות.

ו) דער רמב"ם'ס שיטה vs. רמב"ן — דערמאנונג vs. הכרזה: דער רמב"ם איז קאנסיסטענט אז אלע מצוות (תפילין, מזוזה, ציצית, שופר) זענען צו דערמאנען דעם מענטש — עס וועקט אויף דעם מענטש פון זיין שלאף. דער רמב"ן, להבדיל, האלט אז ס'איז אויך דא אן ענין פון „הכרזה" — א דעמאנסטראציע צו דער וועלט, אזוויו „וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך." דער רמב"ם קוקט עס אן ווי אן אינערליכע זאך (דעם מענטש'ס אייגענע התעוררות), דער רמב"ן קוקט עס אן ווי אויך אן אויסערליכע הכרזה.

ז) „חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם" — דער רמב"ם'ס פירוש פון „מלאכים": די גמרא ברענגט דעם פסוק „חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם" אין צוזאמענהאנג מיט מזוזה, ציצית, תפילין. דער רמב"ם טייטשט: וואס זענען די „מלאכים" וואס היטן דעם מענטש? דאס זענען די **מזכירים** — די תפילין, מזוזה, ציצית אליין. זיי זענען די „מלאכים" וואס נעמען ארום דעם מענטש און היטן אים **פון זינדיגן** (שלא יחטא), נישט פון מזיקים אין א פיזישן זין. דאס שטימט מיט דער גמרא'ס אייגענעם לשון „בחיזוק שלא יחטא, שנאמר והחוט המשולש לא במהרה ינתק."

חידוש אינעם חידוש: דער רמב"ם האט נישט אריינגעלערנט אין דער גמרא — די גמרא אליין איז א מקור פאר דעם רמב"ם. ווייל „חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם" שטימט ממש מיט דער רמב"ם'ס תורה אז עס איז א שמירה פון חטא, נישט פון מזיקים. דאס איז קלאר פון דער גמרא'ס קאנטעקסט.

ח) דער רמב"ם vs. מקובלים — שמירה פון חטא vs. שמירה פון מזיקים: לויט מקובלים איז מזוזה א שמירה פון מזיקים/קליפות — „וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך." דער רמב"ם האלט אז עס איז אלעס צו דערמאנען דעם מענטש. אבער דער רמב"ם האט דאך געגעבן א מקום פאר „מלאכים" — ער האט זיי נאר אנדערש אויסגעטייטשט. מ'קען נישט זאגן אז ס'איז נאר סגולות. עס ווערט אויך פארגעשלאגן אז „קליפות" זענען אפשר די זעלבע זאכן וואס מאכן חטא — דאס הייסט, אפילו לויט מקובלים קען מען זאגן אז שמירה פון קליפות = שמירה פון חטא, און עס איז נישט אזוי ווייט פון דעם רמב"ם.

ט) „והחוט המשולש" — דריי מצוות: די גמרא זאגט „בחיזוק שלא יחטא, שנאמר והחוט המשולש לא במהרה ינתק." דער רמב"ם האט דאס פארשטאנען אז „חזקה" מיינט אז די דריי זאכן צוזאמען (מזוזה, תפילין, ציצית) זענען שטארק. ער ברענגט אבער נישט דעם פסוק בפירוש.

סיום — שטרוקטור פון דעם פרק און מלאכים אלס מזכירים

דער חברותא-שמועס ענדיגט זיך מיט א צוזאמענפאסונג פון דער שטרוקטור פון דעם פרק:

דער פרק הייבט זיך אן מיט עשרה דברים (צען תנאים אין דער בית) און ענדיגט זיך מיט מלאכים.

חידושים:

א) מלאכים אלס מזכירי רבים: דער רמב"ם האט אריינגעשטעלט מלאכים ביים סוף פון דעם פרק, און ער זאגט אז די מלאכים אליין זענען אויך „מזכירי רבים" — זיי דערמאנען דעם מענטש אין גוטע זאכן. דאס גיט א מקום פאר מלאכים צו זיין אינטערעסאנט אפילו לויט דעם רמב"ם'ס ראציאנאלער שיטה.

ב) ניט נאר גילוי מילתא — א טיפערע נקודה: מ'קען ניט זאגן אז די מלאכים זענען בלויז א „גילוי" (אן אויסערליכע ענטפלעקונג). א מקובל וועט זאגן אז אלע די זאכן (ציצית, תפילין, מזוזה) זענען „דברים חיצוניים" — א שמירה קעגן קליפות. אבער וואס זענען קליפות? קליפות זענען די זעלבע כוחות וואס ברענגען צו חטא, וואס ברענגען צו שלעכטע מחשבות. און קריאת שמע, וואס איז א „חרב פיפיות" (א צוויי-שנייד שווערד) וואס הרג'עט מזיקים — הרג'עט אויך די שלעכטע מחשבות. **לויט דעם רמב"ם'ס שיטה, איז דאס דער זעלבער ענין:** די „מזיקים" און „קליפות" זענען אין אמת'ן די שלעכטע מחשבות און יצר הרע, און די שמירה קעגן זיי איז דורך דערמאנונג אין מצוות.

ג) שטרוקטור פון דעם פרק — צען מלאכים: דער פרק האט א שיינע שטרוקטור: עשרה דברים ביים אנהייב, מלאכים ביים סוף. די מזכירים זענען: ציצית (1), תפילין של יד + תפילין של ראש (2), מזוזה (1) — צוזאמען פיר מזכירים. צוזאמען מיט די מלאכים, שטעלט זיך צוזאם א בילד פון „צען מלאכים."

ד) יעדער פרק פון דעם שיעור איז א מלאך: ווען תורה גייט אריין אין קאפ, טראכט מען עס, דערמאנט מען עס — און דאס אליין איז א מלאך, א כח וואס היט דעם מענטש.

תמלול מלא

פרק ו' הלכות מזוזה — עשרה תנאים בבית החייב במזוזה

הקדמה — נושא הפרק

ר' יואל:

פרק ו', הלכות מזוזה, פרק ו', די צווייטע פרק וואס רעדט פון מזוזה.

איך וויל מקדים זיין אז די מצוות מזוזה איז אז מ'נעמט די פרשה פון די תורה און מ'לייגט עס אויף א שיינע גרויסע פאל, די עמוד התורה, די פלאץ וואס אויף דעם קען מען הענגען א מזוזה. סאו אונזער עמוד התורה וואס אויף אזא גרויסע פלאץ וואס מ'הענגט אונז אויף דעם די מזוזה פון היינטיגע שיעור איז אונזער ידיד ר' יואל, וממנו ילמדו וכן יעשו.

יעצט גייען מיר לערנען די הלכות פון די מזוזה, נישט די קלף וואס אונז רופן אויך מזוזה, נישט די קמיע, דאס קלף, די פרשה וואס מ'לייגט אויף די טיר, נאר די מזוזה, די שוועל פון די טיר. די בית, אמת'דיג די בית, די גאנצע הויז, און די רמב"ם גייט אויסרעכענען וואספארא בית איז חייב במזוזה, "ושמתם על מזוזות ביתך", וואספארא בית איז מחויב במזוזה.

און די רמב"ם האט אונז געוואלט העלפן, האט ער זיך אומגעקוקט אין אלע משניות און אלע הלכות וואס ער האט געזען, אין ספרא, ספרי, ירושלמי, וואס ער האט אלץ געלערנט, און ער האט געזען פלאי פלאים אז ס'קומט אויס צען. ער האט דאך ליב די נומער צען, צען מלאכים און צען פארשידענע זאכן, עשרה מיני דם. פערפעקט, זאגט ער אונז די הלכות.

חברותא:

ניין, ר' יצחק האט געזאגט, ווייל ס'שטייט נישט אין די משנה עשרה תנאים. וואס ווייסטו אז די רמב"ם מאכט די נומער? ווייל די רמב"ם איז נישט די ערשטע, ס'איז שוין דא א רי"ף אדער עפעס א פריערדיגע ספר וואס האט געשריבן. פאר די רמב"ם איז אויך געווען געוויסע ראשונים וואס האבן געשריבן אויף געוויסע הלכות. אונז ווייסן אבער, אונז ווייסן נישט ווען. געווענליך איז ווען די רמב"ם זאגט א נומער איז עס זיין אייגענע נומער, ווייל די גמרא זאגט ווייניגער נומערן.

ר' יואל:

יא, אבער ס'קען זיין אז די רמב"ם האט געהאט עפעס א מקור. ס'איז דא אסאך הלכות אין הלכות מזוזה וואס מיר ווייסן בכלל נישט די מקור, אזוי זאגט רב רבינוביץ. ס'קען זיין אז די רמב"ם האט יא געהאט עפעס א מקור פון א ברייתא אדער א זאך, אדער פון די גאונים, ס'קען זיין אז ס'איז נישט געשטאנען אין די ליסט. אונז ווייסן נישט פונקט די כוונה. קען זיין די רמב"ם האט עס מחדש געווען.

הלכה א — עשרה תנאים יש בבית

ר' יואל:

ס'איז שוין צען תנאים, **"עשרה תנאים יש בבית"**. צען תנאים דארף האבן א הויז, אז אויב ס'האט די תנאים איז עס א חשיבות'דיגע דירה, און לאזט עס נישט.

ווייל די מזוזה איז נישט חובת הבית, ס'איז חובת הדר, ווי מיר האבן געלערנט פריער. אבער מ'רעדט דא תנאים פון די בית. וועלכער בית, דער וואס וואוינט דארט און דארף מאכן א מזוזה. ס'איז מחייב דעם מענטש.

חברותא:

רייט. ס'איז אינטערסאנט, ס'איז דער מענטש איז אויך נישט מחייב צו האבן אזא מין הויז וואס האט א מזוזה.

ר' יואל:

יא, אויב ער האט אזא הויז. חובת הדר, פשט אז ס'איז א רעקאמענדעישן אזוי אז א מענטש זאל וואוינען און ער זאל האבן א מזוזה, אויב דעם לייגט מען א שוועל. ווען א מענטש איז זיך קובע צו וואוינען, זאל ער... בעל החובת הדר, חובת חפץ.

חברותא:

יא, חובת הדר, חובת חפץ אין דעם סארט הויז, ס'זאל זיין דארט. אויב ער האט עס נאר געלייגט ביי איין פארט, אין די חיוב א צווייטע. ס'איז נישט קיין...

ר' יואל:

יא, וואס איז דער פראבלעם? אזוי ווי אזוי ווי א בגד פון ד' כנפות. ווער ס'וואוינט דארט דארף אנטון א מזוזה, דאס הייסט טוט עס אן. א בגד ליגט אויף די שעלף, דארף נישט קיין מזוזה. וואס דארף א בית? אויב דו וואוינסט אין אזא הויז, דארפסטו לייגן די מזוזה. ס'איז נישט קיין שום חיוב צו וואוינען אין אזא הויז. אבער אויב איינער וואוינט נישט אין אזא הויז, ער האט נישט אזא הויז, איז ער פטור.

די צען תנאים

ר' יואל:

"ואלו הן תשעה תנאים אחד מהן פטור מן המזוזה. ואלו הן:" אז די הויז וואס מ'רעדט, **"שיעור בו ד' אמות על ד' אמות או יותר"**. ס'זאל זיין לכל הפחות, אט דעם נאמבער האסטו געמאכט, אדער דער רמב"ם האט אויסגערעכנט אלע גלייך?

חברותא:

יא יא, דאס זענען דער רמב"ם'ס צען. צען, צען, דאס איז דער רמב"ם, אלץ לשון הרמב"ם.

ר' יואל:

יא, זאגט דער רמב"ם, ער זאגט אלע דא, זאגט ער דא בקיצור, און נאכדעם גייט ער אויסשמועסן געוויסע פון זיי מער. אלע פון זיי. דער ערשטער איז **"שיעור בו ד' אמות על ד' אמות או יותר"**. גאר א פיציקע הייזקעלע הייסט נישט קיין בית.

צווייטע זאך, **"שיהיו לו שתי מזוזות"**. ווייל א געזעץ וואס ס'שטייט מזוזות, מזוזות שטייט מרובה, אבער א גענויע מזוזות מיינט צוויי מזוזות.

חברותא:

ווערדער. זיי גייען איינע פון זיי מיט די אלע זאכן מיינען.

ר' יואל:

יא, אוודאי. **"ויהיה לו משקוף"**. דריטע זאך איז זאל זיין א משקוף. **"ויהיה לו תקרה"**, הייסט א דאך. א פערטע זאך, א פערטע זאך איז זאל זיין א דאך. **"שיהיה לו תקרה"**. ס'מיינט אויף די הויז, נישט אויף דעם משקוף. דער משקוף, דער משקוף איז שוין דער דאך פונעם טיר. ס'זאל זיין א צימער, דאס זאל דינען די צימער מער. ס'זאל האבן א דאך, נישט אלע צימערן זאלן האבן א דאך, ס'איז דאך הלכות פונעם בית. ס'מיינט א בית.

חברותא:

יא, גוט.

ר' יואל:

"שיהיה לו תקרה", ס'זאל האבן א דאך, **"שיהיה לו דלתות"**, ס'זאל האבן טירן. דאס איז אויך דאך א חידוש, אז דער רמב"ם איז מחלק אויף דעם, אז ס'דארף האבן גאנצע טירן. ס'הייסט די טירן מאכן די מזוזה פאר א ספעשל פלאץ אדער וואס? די אידן מאכן אז ס'זאל זיין א בית, וואס די בית...

חברותא:

ניין, די אידן וועלכע ס'איז א דין אין די מזוזה, דאס איז נישט. אבער דער רמב"ם זאגט אויף אלעס א בית. איך קען דאך נישט העלפן.

ר' יואל:

יא, אבער איך זאג אזוי, די מזוזה האט א דין וואס די מזוזה איז.

חברותא:

ניין, א בית האט אזא סארט טיר. פארשטייסט? ס'איז נישט אז די דלת מאכט די מזוזה פאר א... איך ווייס נישט.

ר' יואל:

אקעי. דער רמב"ם פרעימט אלעס אלס הלכות בית.

חברותא:

יא.

ר' יואל:

"ויהא גובה השער עשרה טפחים או יתר". די שער זאל זיין עשרה טפחים או יתר. **"ויהא בית חול"**. ס'זאל נישט זיין א בית של קודש, דהיינו של ציבור. חול איז טאקע חול. חול, נישט קודש.

חברותא:

אקעי.

ר' יואל:

"ויהא עשוי לדירת אדם". ס'זאל זיין געמאכט פאר א מענטש צו וואוינען. סאו דאס עקסקלודט אויך א בית הכנסת אדער א בית המדרש, אדער אזא סארט זאך, אדער א... איך ווייס נישט, א מחסן. מ'וועט פיינדן וואס אלעס דאס עקסקלודט.

"ויהא עשוי לדירת כבוד". מ'וואוינט דארט בדרך כבוד, ס'איז א דירת כבוד. **"ויהא עשוי לדירת קבע"**. ס'איז געמאכט פאר א דירת קבע צו וואוינען בקביעות. סאו דאס איז למעשה א פתיחה, א פתיחה וואס מיר האבן פריער געלערנט, יא?

ווייל טאמער איר וועט זען, דער רמב"ם גייט זאגן קלאר יעדע זאך וואס איז די נפקא מינה. אויף יעדע הלכה גייט דער רמב"ם יעצט מסביר זיין פון וואו נעמט ער עס און אזוי ווייטער. דער רב האט דאס שוין מסביר געווען דא, אבער די אמת'דיגע פלאץ פון די לימוד פון די אלע זאכן איז שפעטער אין די פירושים. דער רמב"ם האט געמאכט פשוט א ליסט. יעצט גייט ער דורכגיין די גאנצע ליסט און מסביר זיין יעדע איינע פון זיי וואס זיי מיינען.

הלכה ב — שיעור ד' אמות על ד' אמות

ר' יואל:

אקעי. אז די ערשטע הלכה האבן מיר געלערנט אז א הויז כדי צו זיין מחויב אין מזוזה דארף עס האבן פיר אמות, זאגט דער רמב"ם. ממילא, **"ואם יש בו כדי לרבע בו ארבע אמות על ארבע אמות פטור ממזוזה"**. אויב ס'האט נישט ד' על ד' אמות. וואס טוט זיך אויב ס'איז לענגער? ס'האט זעקס אמות אויף דריי אמות וכדומה. זאגט דער רמב"ם, מ'דארף קענען מרובע זיין א...

די גדר וואס ס'דארף האבן פיר אמות מיינט נישט אז מ'דארף האבן א וואנט, מיינט נישט אז מ'דארף האבן א... וויאזוי הייסט עס... א ד' אמות מרובעות. מ'מוז נישט האבן צוויי ווענט פון פיר אמות, פיר ביי פיר. ס'קען זיין וואס מ'רופט זעכצן סקווער אמות.

חברותא:

יא, ס'קען זיין...

ר' יואל:

א נפקא מינה איז, ס'קען זיין אפי' אז ס'איז רונדיג, גייט ער דאך האבן די זעלבע, ס'איז עין צרוך לאומרו, **"ס'איז אורכו יתר על רוחבו"**. אפי' אז ס'איז זייער שמאל, למשל ס'איז נאר איין אמה שמאל אבער ס'איז צען אמות לאנג, האסטו שוין פיר אמות, און דא איז נישט צען, דא איז זעכצן, דעמאלטס איז דא ד' על ד' אמות. על כל פנים, ד' על ד' אמות איז חייב במזוזה, דאס איז די הייליגע שיטה פון די רמב"ם. ס'איז אבער ווי גרויס ס'איז, נישט ווי אזוי די הויז איז געבויט, נאר ווי גרויס די הויז איז.

מחלוקת הרמב"ם והרא"ש

ר' יואל:

די רמב"ם, די הלכה איז דא וואס קריגן זיך אויף אים זייער אסאך זאכן, אז דו וואס קריגן זיך אויף די ד' על ד'.

חברותא:

יא, די הייליגע רא"ש איז מחולק, די רא"ש זאגט אז... דארף עס זיין גרעסער?

ר' יואל:

נישט גרעסער, ס'איז א יא א דין אין די shape. די רא"ש זאגט אז א הויז וואס איז זייער שמאל, למשל ס'איז איין אמה ביי זעכצן אמות, וואס האט זיכער ד' אמות מרובעות, אבער מ'קען נישט וואוינען אין אזא הויז. ממילא האלט היינט די רא"ש אז ס'מוז יא זיין פיר אמות ערגעץ ווי, ס'מוז נישט זיין square, ס'קען זיין מרובע, אבער ס'מוז זיין ערגעץ פיר על פיר שטח אין די הויז, ווייל אויב נישט הייסט עס צו קליין, זאגט די הייליגע רא"ש. ממילא, אויב ס'איז א מחלוקת ראשונים, זאגן די אחרונים אז מ'דארף מאכן אן א ברכה ווייל ס'איז א ספק.

און איך זאג אויך פאר מענטשן וואס פרעגן מיך אין די הלכות, אז ער איז געדרוקט מיט געלט, זאג איך אים, קויף שיינע מערדערליכע מזוזות, דאס, אבער דו קענסט דיך שפארן די דריי מזוזות, אזויווי די צימערן וואס האבן נישט די צורת רביעית אדער אנדערע הלכות, קענסטו ספענדן ווייניגער אויף די מזוזות ווייל ס'איז דרבנן. נו, רבנן וועט דאס גרויס העלפן, קען מהדר זיין אינגאנצן, אבער איך זאג נאר, אן א ברכה. איך בין דיר מסביר, מיר גייען ווייטער.

הלכה ג — אכסדרה ושתי מזוזות

ר' יואל:

די נעקסטע הלכה איז... דאס איז די רמב"ם'ס הלכה, די ערשטע הלכה, ד' אמות. יעצט איז דא נאך א הלכה וואס מיר האבן געלערנט, אז די מזוזה דארף האבן צוויי מזוזות, די וואנט. דער רמב"ם זאגט אכסדרה...

חברותא:

יא.

ר' יואל:

וויאזוי טייטשט מען אין אידיש די ווארט אכסדרה? אזא פארטש, אזא... אויפן ספעיס. דער רמב"ם גייט טייטשן, **"והוא מקום שיש לו שלוש**

כותלים ותקרה על גביהן, אבל אם יש לו שני פצימין ברוח רביעית, אפילו עוד..." פצימין איז טייטש עמודים, אזעלכע שטיקלעך וואס שטעקן זיך אריין. ס'איז נישט קיין פולע וואנט, דאס הייסט דו בלייבסט מיט ס'האט נאר מזוזות. ס'האט נישט קיין...

חברותא:

יא, א וואנט האט עס זיכער נישט.

ר' יואל:

ס'האט אויך נישט קיין מזוזות, ס'האט גרויסע פאולס, אזעלכע שטיקלעך, עפעס אזעלכע שטיקלעך וואס קומען ארויף. עמודים. איך מיין אז ס'איז א פאני ווארט, פצים. איך מיין אז ס'איז טייטש עמוד, דאס קענסטו שרייבן עמודים. פצים מיינט עפעס אזא סארט זאך, עפעס אזא דיזיין שטיקל, עפעס אזא זאך, נישט קיין... ס'איז נישט קיין זאך וואס פארמאכט די... ס'פארמאכט אביסל די רוח רביעית, פארשטייסט? ס'איז עפעס אזא זאך.

דיסקוסיע: וואס מיינט "פצימין"

חברותא:

די ווארט "פאל" איז נישט קיין גוטע ווארט, ווייל דו ווילסט דאך מסביר זיין אן עמוד, דו ווילסט נישט מסביר זיין א "פאל". דו ווילסט קענען שרייבן עמודים. און דערפאר מיין איך אז פצים, קען זיין גראדע פצים איז עפעס אזא עמוד, עפעס אזא זאך וואס איז נישט געמאכט פאר אים. און ווייל יענער תנא האט געשריבן פצים, איך ווייס נישט, דער רמב"ם טייטשט אייביג קיבור, ער קען נוצן אן אנדערע ווארט. איך וויל דיר פרעגן אין די משנה, פארוואס האט די משנה נישט גענוצט די ווארט עמודים? ס'פעלט פלוצלינג, ווי ס'שטייט א געוויסע אויסדרוק אויף... ס'איז דאך א נאמען פאר אזא זאך.

ר' יואל:

יא, ס'פעלט, ס'שטייט נישט סתם אויסדרוקן אין די וועלט אריין. אזוי? איך ווייס נישט, מיר איז ליבער...

חברותא:

די ווארט אכסדרה איז א לשון קודש'דיגע ווארט, אבער ס'איז עפעס א... געוואוינטע, אלכסנדריא, איך ווייס נישט וואס.

ר' יואל:

דאס טראכטן די היסטאריע, ס'איז זייער גוט די היסטאריע, א עמוד איז זייער גוט. פצים זענען סארט עמודים פון יענע אכסדרה פון רעוועוציע. אבער פצים ווייסטו דאך יא, אויב ס'איז אן עמוד ווייסטו דאך וויאזוי צו זאגן. סתם אזוי זאגן ס'איז א ווארט אין די וועלט אריין, ס'מיינט נישט... אן עמוד איז א זאך וואס האלט עפעס אויף. דאס איז נישט קיין עמוד, דאס איז סתם עפעס א דיזיין שטיקל. אן עמוד איז נישט קיין "פאל" וואס האלט עפעס.

חברותא:

יא, דאס טראכטסטו אז ס'האלט עפעס די דאך, דאס האט גראדע א וואג. אבער די עמוד איז פשוט דיזיין.

ר' יואל:

ס'איז עפעס א סארט ווענטל, בקיצור.

חברותא:

אה, ס'האלט יא, ער זאגט מיר פשט.

פטור מן המזוזה

ר' יואל:

"פטורה מן המזוזה", סתם שטותים. **"פטורה מן המזוזה"**, פארוואס? **"שלא נעשו אלא לתקרה"**, זיי זענען דארטן נישט צו מאכן א טיר, נאר זיי זענען דארטן צו האלטן די דאך. ער זאגט, ס'איז דא דריי ווענט מיט א דאך, די דאך דארף האבן א חיזוק אויף די פערדע זייט. וועגן דעם האט ער דארטן געמאכט "פאלס", נישט אז דארטן זאל זיין א שטיקל וואנט. ווען דאס וואלט געווען א שטיקל וואנט, וואלט דאס געקענט זיין חייב אין מזוזה. אבער ער זאגט דיר ניין, דאס איז נישט קיין וואנט, ס'איז נאר א וועג צו האלטן די דאך. ולא ווי שום תקרה איז דא ביי די נסי.

חברותא:

וחיים תקרה איז עמוד נישט מיט דעם איך ווער נאך גוט. אקעי. אממ... איך האב געמאכט.

ר' יואל:

וחיים תקרה, זעלבע זאך, אויב ס'האט נישט קיין תקרה עלים בכלל. זיי, די ווארט איז... מזוזה, ס'איז נאר א גליקט, ס'איז טייל מזוזה. ס'דארף זיין א מזוזה מיינט א שוועל. א שוועל? שוועל איז דעם שוועל.

הלכה ג (המשך) — בית שיש לו עמודים בלי מזוזות

Speaker 1:

עמוד איז א זאך וואס האלט עפעס אויף. דאס איז נישט קיין עמוד. דאס איז סתם צו זאגן "ס'איז איין שטיקל".

Speaker 2:

אה, דו ווייסט וואס? עמודים, נישט א פאול וואס האלט עפעס.

Speaker 1:

יא, אבער דאס טאקע האלט עפעס, ס'האלט די דאך.

Speaker 2:

דו זאגסט אז ס'האט געהאט א דאך, אבער די עמודים זענען נישט די זאך. ס'האט א סארט ווענטעלע.

Speaker 1:

בקיצור, אה, ס'האלט יא, ס'זאגט מיר פערעש. **"פתילי מנעל"** – סתם שטותים. **"פתילי מנעל"** איז דאס. פארוואס? **"שעומדים שם להעמיד את התקרה"**, זיי זענען דארטן נישט צו מאכן א טיר, נאר צו האלטן די דאך.

דו האסט געזאגט אז ס'האט דריי ווענט מיט א דאך. די דאך דארף נאך חיזוק אויף די פערטע זייט, וועגן דעם האט ער דארטן גענומען פאולס. נישט אז דארטן זאל אויך זיין א שטיקל וואנט. ווען נישט וואלט געווען א שטיקל וואנט, וואלט עס געקענט זיין חייב במזוזה. אבער דו זאגסט אז ניין, דאס איז נישט קיין וואנט, ס'איז נאר א וועג צו האלטן די דאך. **"ולא יצא בהן ידי מזוזה"**. ממילא איז ער יוצא מיט די תקרה, אבער נישט מיט די מזוזה.

"וכן תקרה שאין לה כסלון כלל" – דאס ווארט איז מזוזה, און זיי האבן געלייגט צוויי מזוזות. ס'דארף זיין א מזוזה, וואס מיינט א שוועל. שוועל איז די אונטערשטע שוועל. וויאזוי רופט מען די זייט שוועל? מזוזה.

בקיצור, די זעלבע זאך, אויב ס'האט נישט קיין כסלון בכלל, **"אלא עומדת על עמודים מכאן ומכאן"**, סתם א דאך. **"הרי זו כתבנית בית"**. וואס זעט אויס ווי א הויז'קעלע. וואס מיינט **"כתבנית בית"**? וואס איז די פשט? ס'איז נישט קיין "אוטסייד ספעיס" וואס האט פונקט עמודים, וואס האט פונקט פעיס. ס'איז א הויז. ס'איז דא א פלאץ וואו מען פילט אז דארטן וואקט מען אריין. אבער ס'האט נישט קיין מזוזות. "וואטעווער" די קעיס איז, מ'האט אפילו נישט געלייגט עפעס א שטריק אדער עפעס אזא שטיקל מחצה.

"אלא שהעמודים להעמיד התקרה הן עשוין". מ'קען נאר לייגן אויף ווענט פון א ארייננגאנג. אויב איז נישטא קיין ארייננגאנג, אפילו אויב טעקניקלי איז דא נאר דריי פלעצער וואו מ'קען ארייגיין ווייל פונקט איז דא פאולס, דאס איז וואס דער רמב"ם זאגט, אבער קיינער פון זיי איז נישט אן אפיציעלע ארייננגאנג. ס'איז אינטערעסאנט, אבער דאס איז די דין פון מזוזה. ס'איז נישטא קיין ארייננגאנג, ס'איז נישטא קיין ווענט בכלל. וואו איז דא עמודים צו מזוזה?

דיסקוסיע: צי די תורה איז געגעבן געווארן פאר א ספעציפישע סטרוקטור פון הויז

Speaker 1:

די תורה איז געגעבן געווארן פאר מענטשן וואס האבן געהאט א געוויסע הויז'קעלע. שפעטער זענען געקומען ארכיטעקטן און זיי האבן געזאגט אז מ'קען מאכן אזא אפענע מין דאס איז אן open space idea מיט עמודים. האט ער געזאגט, וואס גייט מיך אן? ס'איז דא א הויז, א פלאץ וואו מ'גייט אריין אין די הויז צווישן די דריי עמודים. זאל מיר נאר לייגן אויף די דריי עמודים. זאגט ער, ניין, ס'פעלט די דין מזוזות. אינטערעסאנט.

Speaker 2:

דאס איז וואס דו האסט געזאגט אז מ'דארף האבן מזוזות. ס'איז נישט קיין מזוזה, איך שטיי נישט. איך האב א פארטש, וואס האט עס מיט מזוזה?

Speaker 1:

ניין, אבער די קוועסטשען איז מער קלאר ווי דו זאגסט. חז"ל ווילן נישט מ'זאל לייגן סתם אזוי מזוזות אויף פלעצער וואס איז נישט... א יואל איז די פלאץ וואו ער גייט אריין. עכ"פ ער זאל לייגן א מזוזה אויף זיין קאפ אויב עפעס פאסירט. איך מיין, א מזוזה איז א זאך, מ'לייגט א מזוזה אויף א הויז.

אבער דאס איז די פלאץ וואו מ'גייט אריין אין די מין הויז.

Speaker 2:

קיינער וואוינט נישט אין די הויז.

Speaker 1:

מ'וואוינט נישט אין די הויז, ס'איז נישט קיין הויז.

Speaker 2:

איך פארשטיי נישט וואס דו מיינסט.

Speaker 1:

יא, אבער מ'וואוינט נישט, ווי קען מען וואוינען אין אזא ליידיגע מחסן דארט? ס'האט דארט עפעס א שיינע שטח וואו מ'קען זיך שפילן אויף די באל. דאס איז א פלאץ וואו מ'גייט מיט גוטע וועטער.

Speaker 2:

ניין, מ'וואוינט נישט אין אזא הויז. דאס דארף הייסן אז ס'איז נישט דא קיין בית.

Speaker 1:

זייער גוט, דו שפילסט זיך אינדרויסן אויכעט. מ'לייגט זיך אזא דאך ס'זאל נישט שיינען קיין זון.

Speaker 2:

ניין, נישט קיין בית.

Speaker 1:

ניין, איך מיין אז ס'פעלט שוועלן, ס'איז א דין.

Speaker 2:

זייער גוט, ס'פעלט דאך א כתבנית בית און אלעס.

Speaker 1:

כתבנית בית, איך פרעג דיר וועגן מזוזות, נישט וואס ס'איז.

Speaker 2:

ס'איז נישט קיין שום מזוזות, אבער ס'האט נאר עמודים. וואו איז די בית? ס'פעלט די עמודים.

Speaker 1:

וואס מיינסטו, ס'זעט אויס ווי א סוכה?

Speaker 2:

ער זאגט אפשר אז מ'לייגט עפעס א שטיקל... ער רעדט נישט פון א משקוף.

Speaker 1:

ער זאגט די רמב"ם, **"בית שיש לו מזוזות"**. אקעי, עד כאן אין הלכות מזוזה דארף זיין מזוזות, זייער וויכטיג. אויב ס'איז אינגאנצן ליידיג, ס'איז נישטא קיין שום שוועל, דאס איז נוגע אויך אינדערהיים, אויב מענטשן האבן אזא צוויי צימערן אין קאלידאר, אינגאנצן אפן פון איין זייט, ס'איז נישטא קיין מזוזות. יא, אפילו ס'איז דא פאולס, הייסט עס נישט קיין מזוזה, און ממילא מ'לייגט נישט דארט. אזוי שטייט דא אין די רמב"ם דאכט זיך.

Speaker 2:

לויט די רמב"ם איז דא מזוזות, מ'וועט זען באלד.

Speaker 1:

דאס איז א טענה. מ'וועט באלד אריינגיין אין דעם, אבער ביז ווייל וועלן מיר... א פשיטא, די עמודים, די סאך וואס דו האסט געזאגט די עמודים, איז אפילו דו ווילסט זאגן אז ס'איז א דיזיין אויך פון א טיר, אזא ארטש מיט צוויי עמודים.

Speaker 2:

אקעי, אקעי.

Speaker 1:

קודם כל, אבער יעצט רעדט מען פון א מזוזה וואס איז נאר געמאכט צו האלטן די דאך.

הלכה ד – כיפה (בויגן-פארמיגער אריינגאנג)

Speaker 2:

ניין, ער זאגט דאך **"בית שיש לו מזוזה מכאן ומזוזה מכאן, וכיפה כמין קשת לשתי מזוזות במקום המשקוף"**, איז דאס אזוי. **"אם יש בגובה המזוזות עשרה טפחים או יותר"**, אקעי.

Speaker 1:

ניין, יעצט רעדט מען פון אנדערע הלכות, רייט? ס'איז דא א דין אז מ'דארף האבן א משקוף, ס'דארף זיין אן "טאפ", א... וואס הייסט משקוף? די אויבערשוועל, איך ווייס נישט וויאזוי מ'רופט עס. די שוועל פון אויבן. יעצט, ס'מאכט זיך אמאל אז א מענטש האט יא צוויי מזוזות, אבער ס'איז זייער אינדעריג פון אויבן, ס'איז זייער אינדעריג. קומט אויס אז ס'איז נישטא קיין צען טפחים פון...

Speaker 2:

ס'איז נישט גראד.

Speaker 1:

עקזעקטלי. ס'איז נישטא קיין מזוזה, ס'איז נאר א משקוף, ווייל דאס איז איין רינדעכיגע זאך.

Speaker 2:

אה, ס'איז איין רינדעכיגע זאך.

Speaker 1:

נאר אויב ס'איז צוויי מזוזות אויך נישט, ס'איז איין לאנגע...

Speaker 2:

יעצט, "איט סימס לייק טו בי", ס'דארף זיין עקסטער א מזוזה און עקסטער א משקוף.

Speaker 1:

אקעי.

Speaker 2:

"אם יש בגובה המזוזות עשרה טפחים או יותר", אויב ס'איז דא צען טפחים וואס דארטן איז עס יא הויך, איז עס נאך מזוזה.

Speaker 1:

יא.

Speaker 2:

"חייב במזוזה, ואם אין בו עשרה פטור, שאין זה אלא משקוף". אויב ס'איז וויניגער ווי צען הייסט עס נישט קיין משקוף.

Speaker 1:

ניין, דו קענסט אויך זאגן ס'האט נישט קיין מזוזה, "איי דאונט נאו וואי הי איז קאלינג איט" נאר א משקוף.

Speaker 2:

אמת.

Speaker 1:

פארשטייסט מיין קשיא?

Speaker 2:

רייט.

Speaker 1:

"אינטערעסטינג".

Speaker 2:

ס'איז אן אינטערעסאנטע יסוד, יא.

Speaker 1:

וואס?

Speaker 2:

די עיקר פוינט איז אז די מזוזה איז נישט גענוג הויך, נישט אז די...

Speaker 1:

ממילא די עקסטערע, ס'איז נישט עקסטערע זאכן, "איי דאונט נאו".

Speaker 2:

אקעי, א פערטע הלכה האבן מיר געלערנט אז ס'דארף זיין א תקרה. יא?

הלכה ה — בית שאין לו תקרה

Speaker 1:

"בית שאין לו תקרה פטור מן המזוזה".

Speaker 2:

"בית שאין לו תקרה" איז פטור. אה, "בית שאין לו תקרה" איז פטור. אה, מיר האבן געלערנט די פערטע הלכה אז ס'דארף זיין א תקרה. ממילא קומט אויס, "בית שאין לו תקרה", ס'איז נישטא קיין דאך, איז פטור מן המזוזה.

Speaker 1:

נא, גוט.

חידוש הרמב"ם — בית שהוא מקצתו מקורה

Speaker 2:

זאגט דער רמב"ם, וואס טוט זיך א צימער וואס **"הוא מקצתו מקורה"**, א האלב צימער האט א דאך, **"ומקצתו אינו מקורה"**? זאגט דער רמב"ם, **"יראה לי"**, ס'איז מיין שיטה, "נראה לי", ס'איז א חידוש, מ'האט נישט מפרש געווען די הלכה, א חידוש. **"יראה לי"**, קלער איך, זאגט דער הייליגער רמב"ם, **"שאם היתה קורה כנגד הפתח"**, אויב איז די דאך קעגן די פתח, ס'איז דא א דאך, ווען מ'וואלט אריין דארטן גייט מען אריין אין די באדעקטע חלק, איז חייב במזוזה, ווייל האסט גענוג ארייננאנג וואס פירט אריין צו א צימער. און דאס איז אין די בעק, נישטא קיין תקרה, מאכט עס נישט אויס צימער. מען זאל קענען אריינגיין. אויב גלייך נאך די פתח איז נישט דא, איז די פארט ווי ס'איז אפן, וואקסט ער נישט אריין אין קיין צימער.

Speaker 1:

אהא, גוט.

דיסקוסיע: צי מ'דארף האבן דלתות

Speaker 2:

זאגט דער רמב"ם, **"ומעמידין הדלתות, ואחר כך קובעים את המזוזה"**.

Speaker 1:

עס איז דא די הלכה וואס ער האט געזאגט פריער, אז ס'דארף זיין א טיר.

Speaker 2:

ניין, ער האט געזאגט אז ס'דארף זיין דלתות, ס'איז אינטערעסאנט, ער פסק'נט נישט אויף די זאך. ער זאגט נישט דא קלאר אז אויב ס'האט נישט קיין דלתות איז פסול. ס'קען זיין אז ס'איז דא א הלכות דלתות במקום וואו ס'איז דא דלתות. דער רמב"ם זאגט אונז נישט קלאר אז ס'דארף האבן דלתות.

Speaker 1:

הא?

Speaker 2:

וואס איז די ראיה? די די כיפה קאמינוקעישאנס, אין דעם קען מען אויך מאנעדזשן אריינצולייגן א טיר.

Speaker 1:

אה, דאס קען זיין.

Speaker 2:

איך ווייס נישט. איך האב געטראכט אז ס'איז זייער א פיצי טיר, אבער ס'איז א רעגולערע טיר וואס איז נישט דא בגובה המזוזה עשרה טפחים.

Speaker 1:

סאו, נאכאמאל, איז וואס?

שיטת הראב"ד — "מעמידין הדלתות" רעדט נאר פון היכר ציר

Speaker 2:

ס'האט עניוועי נישט קיין דלתות. דער ראב"ד האט געפרעגט א קשיא. דער ראב"ד האט געזאגט, דאס וואס ס'שטייט דלתות רעדט זיך נאר פון אן היכר ציר, אז ס'איז שני בתים, און מ'דארף וויסן וועלכע וועג איז נאר ניכר צו... דורך דלתות. די גמרא שטייט אז מ'מאכט דלתות. האט דער ראב"ד פארשטאנען, אז די הלכה אז אויב מ'מאכט א מזוזה זאל מען קודם לייגן טירן, שטייט אין די גמרא. האט דער ראב"ד פארשטאנען אז דאס רעדט אין א קעיס ווען מ'איז א מזוזה צווישן צווי טירן, א שוועל צווישן צוויי רומס, סארי, די מזוזה דארף מען דאך לייגן מימין הנכנס, און מ'ווייסט דאך נישט וועלכע וועג מ'גייט אריין, ווייל דאס איז צווישן צוויי צימערן און מ'גייט ביידע וועגן. האט ער געזאגט מ'זאל לייגן א טיר, און דעמאלטס די וועג ווי די טיר עפנט זיך, יענץ איז די וועג ווי מ'גייט אריין. איז ממילא דארף מען קודם לייגן א טיר.

אבער אויב אזוי, טענה'ט דער ראב"ד, איז נישט דא קיין הלכה אז מ'דארף לייגן א טיר. אויב מ'האט א פראבלעם אזוי, זאל מען לייגן א טיר כדי צו וויסן ווי צו לייגן די מזוזה.

Speaker 1:

ס'הייסט אז דו ווילסט זאגן אז דער רמב"ם אליינס איז נישט געווען הונדערט פראצענט מוחלט, נאר ער האט עס געזאגט באופן זה, ער האט געוואלט לאזן אפן אז ס'איז לאו דווקא א סיבה צו פטר'ן אויב ס'האט נישט קיין טיר.

Speaker 2:

סאו, סאו, דער הייליגער רמב"ם, אבער ניין, ס'איז קלאר אז ס'איז נישט פטור מן המזוזה. ער האט געזאגט מפורש אין די ערשטע הלכה אז **"אף על פי שאין לו דלתות"**, ס'דארף האבן דלתות.

Speaker 1:

מפורש, הלכה א'.

Speaker 2:

"אף על פי שאין לו דלתות". דער הייליגער רמב"ם אליינס...

Speaker 1:

ניין, ער זאגט נישט איבער די עצם הלכה. יא, ער וויל דאך פארשטיין, ער וויל וויסן צו מ'דארף לייגן דלתות.

תשובת הרמב"ם לחכמי לוניל – "שער" מיינט דלתות

Speaker 2:

האט דער הייליגער רמב"ם אליינס, האט איינער געפרעגט א שאלה, די חכמי לוניל האבן געשיקט שאלות פאר'ן רמב"ם, פרעגן קשיות אויף זיינע הלכות, האבן זיי געפרעגט די ראב"ד'ס קשיא. האבן זיי געפרעגט אז די גמרא שטייט נישט אז ס'דארף האבן דלתות, די גמרא שטייט נאר אז אויב מ'דארף עס האבן כדי צו וויסן וועלכע זייט צו לייגן די מזוזה. האט דער רמב"ם געענטפערט, "וואס? האלט איר אין איין... ס'איז דא צוויי הלכות איינס מיט'ן צווייטן, און ענק דרש'נען דא סמיכות בתלמוד, ווייל ס'שטייט די צוויי הלכות איינס נעבן די צווייטע מיינט אז ס'רעדט זיך אויף יענץ?" ניין, זאגט דער רמב"ם, ס'שטייט אין די תורה...

Speaker 1:

ניין, ער זאגט מ'לערנט אפ סמיכות בתלמוד. זייער גוט. דער רמב"ם וויל נישט מ'זאל לערנען אין אים סמיכות. זייער גוט, ווייל ר' חיים בריסקער האט א גאנצע תורה אז מ'קען לערנען אין רמב"ם סמיכות. ניין, אמאל דארף מען לערנען, ער מיינט נאר צו זיין א מליצה, ער מיינט צו זאגן אז ער לערנט נישט פון דעם.

Speaker 2:

ער זאגט, דער רמב"ם, די תורה שטייט אז ס'דארף זיין א שער. וואו לייגט מען די מזוזה? על השער. וואס מיינט דאס שער? מיינט דלתות. זאגט דער רמב"ם, פאר'ן רמב"ם איז געווען פשוט, **"לא יסתפק בזה חכם שבעולם שאין החיוב תלוי אלא בשער בית כפשוטו"**. דער רמב"ם זאגט, דער רמב"ם האט זיך אפילו נישט געטראכט אז א מזוזה קומט אויף א טיר. וואו דען לייגט מען א מזוזה? **"בשער ביתך"**. וואו דען גייט א מזוזה? ער דארף נישט אפילו די גמרא אים צו זאגן אז מ'דארף א שער.

Speaker 1:

ניין, די שאלה איז, א שער איז א פלאץ וואס האט נישט קיין טיר.

Speaker 2:

זייער גוט, דאס איז נישט קיין שער. זאגט דער רמב"ם, א טיר איז א פתח און נישט קיין טיר. דלתות איז א תנאי אין די ווארט שער. זייער גוט, אז דו טראכסט אזוי, אקעי, ווייל דו און דער ראב"ד און די חכמי לוניל האבן אלע געטראכט אזוי. אבער דער רמב"ם האט געטראכט פשוט אז דאס דארף א דלת, דארף מען כמעט נישט קיין גמרא. אוודאי, די גמרא רעדט אויף דעם אופן וואס ער האט געוואלט וויסן וועלכע זייט צו לייגן, האט ער געזאגט אן עצה טובה אז מ'זאל לייגן קודם די דלת.

קשיא: די עמודים-קעיס און די דלתות-דין

Speaker 1:

אבער די עמודים וואס דו האסט פריער געזאגט איז פסול פאר נאך א סיבה, ווייל צווישן עמודים איז דאך נישט קיין טיר אויך נישט. לכאורה, דאס פארשטיי איך טאקע נישט. אפשר דארט רעדט מען אז ס'איז יא דא א טיר?

Speaker 2:

איך ווייס נישט. ס'איז נישט קיין טיר דארט?

Speaker 1:

וועגן דעם איז עס... אקעי, איך פרעג דיר א גוטע קשיא. איך ווייס שוין, וואס זאגט דער הייליגער רמב"ם? און אויך צו זאגן אז די בית שיש לה מזוזה, רעדט מען א טיר נאך אין די ארבעה על ארבעה? ס'איז פטור ווייל ס'האט נישט קיין משקוף. ס'איז נישט פטור ווייל ס'האט נישט קיין טירן. וואס איז די בית שיש לה מזוזה? די צרות וואס מ'רעדט דא פון א צרות וואך האבן נישט געגוג הויך פאר א דורכשניטליכער מענטש. יעצט פרעגסטו קשיות בכלל פארוואס ס'איז נישט פרעגסטו מיט די שטערן.

Speaker 2:

ניין, אבער איך זאג, אבער דלתות קומט דאך זיכער נישט דארט אריין.

Speaker 1:

אקעי, איך קען ענטפערן. ס'מאכט זיך אמאל א פלאץ וואו מ'דארף איינבייגן, און דארט לייגט מען נישט קיין פראגמע. דאס זע איך נישט קיין קשיא.

א פליאה'דיגע קשיא זעט מיר אויס א בעסערע קשיא, וואס איז די סטארי מיט די הסדרה? אבער די רבים האבן נישט געפרעגט, די רבים האבן ליב שיעורים.

פטור ווען ס'פעלט משקוף אָדער דלתות

Speaker 1: ס'איז פטור ווייל ס'האָט נישט קיין משקוף. ווי? ס'איז נישט פטור ווייל ס'האָט נישט קיין טירן. ווייל דו ווייסט יעצט נאָכדעם די קליידער טירן. פשוט וואָס, מ'רעדט דאָ פון א טיר וואָס האָט אפילו נישט גענוג הויך פאַר א דורכשניטליכער מענטש. דו פרעגסט קשיות בכלל פאַרוואָס ס'איז נישט פטור ווייל ס'האָט נישט קיין טירן? אבער דלתות קומט דאָך זיכער נישט דאָרטן אַריין. איך קען ערנסט, ס'מאַכט זיך אַמאָל א פלאַץ וואו מ'דאַרף איינבייגן, דאָרטן לייגט מען נישט קיין מזוזה. ס'האָט נישט מיט דלתות.

ס'זעט מיר אויס א בעסערע קשיא, וואָס איז די סטאָרי מיט די אכסדרה? עמודים, יאָ. אבער די רמב"ם, נישט די רמב"ם, א תשובה אין אַנדערע מפרשים, און די ענטפערט איז אַז אויב מ'רעדט פון אַזאַ סאָרט טיר, זאָל מען נישט מאַכן קיין ברכה לויט די רמב"ם. איך וויל צו זאָגן, מ'קען מקיל זיין אָדער מ'קען מאַכן א ברכה? עט ליעסט זאָל מען מחמיר זיין לשיטת הרמב"ם נישט צו מאַכן קיין ברכה, אפילו אויב ס'איז דאָ א אָרטש. ס'איז דאָ אַסאַך מאָל מענטשן האָבן דאָס יאָ אַסאַך מאָל, דאָס איז צוטיילט צווישן די קיטשן און די... ס'איז דאָ צוויי עמודים און ס'האָט א משקוף. ס'איז נישט דאָ קיין דלתות דאָרטן. אַזוי סאַונדט עס אַז וואָס? ניין, גוט. יאָ, אַזוי שטייט אין די...

אַזוי, דאָס איז אינטערעסאַנט. איך מיין אַז דאָס מיינט פאַר אונז עפּעס, אַז א סופר וואָס וויל מאַכן א חומרא און ער ברענגט אַריין טייערערע מזוזות, דאַרף אויך האָבן ביליגערע מזוזות. און זאָגן פאַר זיינע קאַסטומערס אַז בדרך כלל א מענטש האָט עטליכע מזוזות וואָס זענען נאָר מחיוב מדרבנן אָדער נאָר לויט געוויסע פוסקים. אויף יענע קען מען זיך טאַקע שפּאָרן די דריי הונדערט דאָלאַר און קויפן א ביליגערע מזוזה. ניין? איך ווייס נישט, די אָרטשעס, אַסאַך מענטשן האָבן דעם, און די עולם איז מחמיר. אבער די גאַנצע הלכה וואָס דו מאַכסט יעצט חושש, ס'מאַכט סענס, כאילו איך ווייס נישט וואָס ס'האָט צו טון די הלכה אַז א גדר...

דיגרעסיע: וואָס מיינט א מהודר'דיגע מזוזה?

די פּראַקטיש פון "מהודר" און שיינע כתב

Speaker 2: וואָס מיינט א מהודר'דיגע מזוזה? איך בין געגאַנגען אין די מזוזה סטאָר לעצטנס. ס'איז נישט דאָ, מהודר מיינט אַסאַך מאָל אַז ס'איז א שענערע כתב געווענליך. און ס'איז דאָ א סופר וואָס גייט... ס'איז בחירות, איך ווייס. אָקעי, דאָס זאָלן זיי נישט טאַרגן. איך רעד פון נאָרמאַלע מענטשן. ניין, געווענליך מהודר מיינט אַסאַך מאָל א שענערע כתב, און אַסאַך פון דעם איז שטותים. ס'איז נישט קלאָר בכלל אַז דאָס וואָס דו נעמסט פאַר צוויי הונדערט דאָלאַר איז בעסער ווי דאָס וואָס דו נעמסט פאַר הונדערט דאָלאַר. בדרך כלל, אַנדערע איז סתם סטייל, און ס'איז נישט קלאָר. ניין, איך מיין, אַסאַך מאָל רעדן רבנים סתם, אַז דו קויפסט א זאַך, דאָס איז מהודר, ס'איז לעוועלס. ס'איז נישט אמת אַז ס'האָט צו טון מיט די הלכה אַז ס'איז לעוועלס.

איך קען דיר רעדן אַז נאָך וואָס ס'איז נישט דאָ קיין פסול, ס'איז מדרבנן. איך רעד פון א מזוזה, אַלע מזוזות וואָס דו קויפסט, מ'רעדט אַז ס'שטייט אַלע אותיות, לאָמיר זאָגן די מזוזות וואָס ווערן אָנגערופן שוואַכערע מזוזות, איז לאָמיר זאָגן אַז צווישן די מהודר'דיגע מזוזות איז איינס פון טויזנט פסול. צווישן די וואָס זענען נישט מהודר'דיגע מזוזות איז איינס פון הונדערט פסול. ס'איז א שאלה צו דו נעמסט א שוואַכערע, דו ביסט גוט פון בודק זיין, א רב איז בודק, און דו ביסט דאָך נישט אַריינגעפאַלן מיט די פסול'ע. איך מיין אַז ס'קען זיין אַזאַ נושא פון אַזאַ כאילו, ווילסט א שיינע מזוזה, דאַרפסט האָבן א שיינע כתב. אבער די עיקר פון א שיינע כתב איז דאָך נאָר ווען ס'איז דאָ א מקום וואָס צו ליינען, אַזוי ווי מיר האָבן פריער געלערנט אין תורת משה.

ספר תורה, תפילין, מזוזה — וואו איז שיינע כתב רעלעוואַנט?

Speaker 2: א ספר תורה זיכער, ס'דאַרף א ספר תורה זיין מער מהודר ווי די אַנדערע. אבער אפילו א מזוזה, א תפילין, איינער האָט מיר געזאָגט אַז ער האָט געהערט פון מיין טאַטע אַז איינער האָט אים געזאָגט אַז דאָס וואָס מ'רופט א שיינע כתב איז בכלל נישט שיין, ווייל היינט די שיינע סופרים שרייבן ממש כאילו ס'איז געפּרינטעט. ער זאָגט, ס'זעט אויס געפּרינטעט. איך וויל איינס וואָס מ'קען זען אַז א מענטש האָט עס געשריבן.

אין די ספר תורה וואָס איך לייען קען מען ליינען די moods פון דעם מענטש. אַזוי ווי ס'שטייט אַז מ'האָט געזען אויף אליהו הנביא'ס געזיכט, ערגעץ וואו אין כרמל, אַזוי זעט מען אביסל וואָס ער טראַכט. א ספר תורה איז א לאַנגע אַרבעט, ס'קען אפילו זיין אַז ס'מאַכט זיך אַז מער ווי איין מענטש שרייבט עס, א מענטש אַמאָל א סופר קען נישט ממשיך זיין.

Any case, איך ווייס נישט, פאַרדעם זאָג איך די הלכה פון מהודר'דיגע כתב איז נישט קיין פשוט'ע הלכה. איך ווייס נישט. אַמאָל קומט אַזאַ... ר' אהרן איז לעצטנס געקומען מיט א נייע מערכה אַז אַסאַך תפילין איז פסול ווייל מ'איז נאָכגעגאַנגען, איך ווייס נישט וואָס. ס'מאַכט זיך אַמאָל א שווינדלער וואָס טרייבט שוין פון מענטשן. אויב ס'איז פסול ממש איז דאָך פסול ממש. ער נעמט א באַנטש פון אָרימע מענטשן וואָס ווייסן נישט. וואָס איז ממש פסול איז דאָך ממש פסול, און מ'רעדט דאָך אַלס פון פקחות.

"זה קלי ואנוהו" — ווען איז מען מחויב אין הידור?

Speaker 2: סאָו וואָס מיינט... קומט א איד, ער זאָגט, "אידן, מיר מאַכן די מצוה שענער." ער לייגט אַריין מער געלט, זיי עס נאָר אויף אַן אופן אַז ער לייגט אַריין מער געלט. דער אייבערשטער קוקט, ס'איז כמעט א מחלוקת הרמב"ם און די מחלוקת הפוסקים, אויך האָט ער אַן ענין צו לייגן אַריין מער געלט אין א מצוה. דו זאָגסט אַז מ'איז מחויב. קיין שום חסיד'ישער איד לייגט נישט די מהודר'דיגע מצוה וואָס דו זאָגסט. ווייל ער האָט מורא אַז ער וועט קיינעם נישט באַקומען. דו קענסט זאָגן אַז דער דין פון "זה קלי ואנוהו" איז אויף א מצוה גמורה, ווייל דאָס וואָס דו טוסט עפּעס וואָס דו ביסט נאָר מחויב לויט א פוסק איז שוין אַליין א הידור. דאַרפסטו נישט צולייגן אויף דעם א הידור. אַן עצם מצוה דאַרף א הידור. קלאָר, וואָס נאָך אַלעם, איך זע נישט אַז ס'זאָל ווערן אויס ענין. דאָ לעיקר חסרתי, איך געדענק אין רבי'ן אפילו אַלע צייטן, לאָמיך דיר זאָגן אין מיין שפּראַך.

נאמנות פון סופרים און חזקת כשרות

Speaker 2: אויב א מענטש קויפט א מזוזה פון א מענטש וואָס האָט א נאמנות, לכאורה די דיני נאמנות שטייט אין פאַרשידענע הלכות עדות און אַזוי. איינער וואָס האָט א חזקת כשר, ער זאָגט אים, "איז דאָס א כשר'ע מזוזה?" און ער זאָגט אים, "יאָ," אפילו ער האָט נישט געטוהן א בדיקה, און ער לייגט עס, האָט ער יוצא געווען. על פי הלכה האָט ער יוצא געווען, אַזוי ווי אין גאַנץ לעבן פאַרלאָזט מען זיך אויף עדות. ער איז יוצא געווען.

און וואָס מיינט דאָס מיט מהדר? מהדר מיינט א מענטש וואָס זוכט א חשוב'ע סופר, און ער ווייסט אַז ער האָט א שיינע כתב. דאָס איז חוץ לדינא, מ'רעדט נישט פון דעם. אבער אפשר א נייע מין, לעצטנס איז מער דאָ, ווען מ'רעדט וועגן הידור מיינט מען נישט דווקא א חשוב'ע סופר וואָס האָט א שיינע כתב, נאָר עפּעס וואָס איז דאָ קאָנטראָל, ווייל ס'איז דאָ אַלע סאָרט מענטשן, און ס'איז געקומען מזוזות פון אַנדערע לענדער. מ'וויל נישט טראַסטן אפשר איז עס געשריבן געוואָרן דורך אַן עם הארץ וואָס זוכט פרנסה, איך ווייס נישט וואָס. ס'מאַכט זיך אייביג אַזעלכע ערעורים אַז ס'איז נישט אַריבערגעגאַנגען דורך א מומחה וואָס ווייסט נישט, אָדער... מ'קען זען אויב ס'איז דאָ א פסול, איך גלייב נישט. וואָס רעדט ער טאַקע דאָ? ס'מאַכט זיך אַמאָל שווינדלערס. לכאורה מאַכט זיך אַמאָל אַז א מאַרקער קומט אַריין, דאָס מאַכט סענס אַז איינער קוקט נישט דורך. אבער דו גייסט צו א סופר, און א סופר וואָס ווייסט דאָך די מזוזה... אויב דו קויפסט אין א באַקס, קען דאָס זיין. אבער מ'קויפט ביי א סופר און מ'קוקט אַליין, לכאורה איז נישטאָ קיין דין פון מער מהדר און וויניגער מהדר. ס'איז דאָ שענער, ס'איז דאָ נישט אַזוי שיין.

"זה קלי ואנוהו" אויף עפּעס וואָס מ'קוקט נישט

Speaker 2: ס'איז דאָ א דין פון "זה קלי ואנוהו", דאַרף מען וויסן צו "זה קלי ואנוהו" איז נוגע אויף עפּעס וואָס אין אונזער לעבן גייען מיר קיינמאָל נישט קוקן. דו גייסט זאָגן אַז די מזוזה איז עפּעס וואָס מ'עפנט אַמאָל. קענסט די מעשה פון דער וואָס האָט געמאַכט פאַר'ן ריזשינער רבי א קאָוטש? ווען ער האָט געמאַכט די קאָוטש, די בעק לייגט מען נישט די סחורה, ווייל ס'איז דאָך די בעק, לייגט מען די סחורה אין די פראַנט. האָט ער געבערענגט די קאָוטש, האָט דער רבי געזאָגט, "איך קוק אין די בעק, איז דאָ סחורה." זאָגט ער, "דו ווייסט נישט אַז ביי אונז די פנים איז אַזאַ זעלבע ווי די אחור?" און איך וויל נישט זאָגן אַז ס'איז נישט שיינע ציצית, ווייל איך האָב דאָך געזען אַז ס'איז שיינע ציצית, אבער איך טריי צו טראַכטן, דער איד וואָס לייגט אַריין זיין מזוזה ביי די פּלאַץ איז נישט קיין טיר, פשוט ער וויל געדענקען דעם אייבערשטן אפילו אַלע צייט אַז דער רב אין דעם איז גערעכט, יאָ? און דער אייבערשטער גייט אים לייגן אַז ס'איז נישט שיינע ציצית ווייל ער וויל געדענקען דעם רב אין אים.

פּראַקטישע עצה: ספק דאורייתא און ספק דרבנן

Speaker 2: איך זאָג א פשוט'ע וועג, איך וועל דיר עפּעס זאָגן, אַז א יוד, דו האָסט נישט קיין ספק געוועזן צו פסק'ענען, און ס'ווערט עס פאַר דיר א ספק, איז דאָס א ספק דאורייתא, איז דאָס א ספק דרבנן. איך פאַרשטיי עס, פאַרוואָס א מענטש וועט קויפן טייערער און ביליגער, פאַרוואָס נישט טאַקע נישט? ווייל קיינער גייט נישט ווערן אָרעמער פון די דריי הונדערט דאָלאַר. זייער גוט. דו ווילסט וויסן בכלל אַז מ'דאַרף צאָלן די דריי הונדערט דאָלאַר? איך ווייס נישט, אויב איינער פאַרשטייט, האָט עפּעס א געוויסע טעם דערין, איך מיין נישט פאַרשטאַנען.

די תורה'ס פשוט'ע דרך: מ'נעמט וואָס דער סוחר רופט כשר

Speaker 2: איך האָב געטראַכט דעם שבת, אַז אונז דאַרפן טראַכטן זייער סימפּל, אַז די וועלט איז נישט באַשאַפן געוואָרן אַז אונז דאַרפן אַלעס טון. מ'נעמט א מזוזה פון דער וואָס האָט מזוזות, פון דער מענטש וואָס שרייבט מזוזות. ס'מיינט לויט דעם, אַז אויב א מענטש קומט אַריין אין א ספרים סטאָר, קען ער נעמען א ציצית פון דאָרטן. ס'שטייט דאָרטן א איד וואָס האָט א חזקת כשרות, און דאָס איז ציצית, אהה, דאָס איז ציצית. ווען די תורה זאָגט מ'נעמט ציצית, מיינט דאָס וואָס דער סוחר רופט ציצית, דאָס וואָס מענטשן קענען אַלס ציצית. דאָס מיינט, אַז אויב דער סטאָר האָט ציצית מיט תכלת, דאַרפסטו ווייטער טראַכטן די זעלבע זאַך. דער אייבערשטער פאָדערט נישט פון דיר אַז דו זאָלסט וויסן אַלע אינפאָרמאַציע וועגן תכלת, וואָס קענען יעדע חז"ל וועגן תכלת דור מליאם. אויב דו וואַקסט אַריין אין א סטאָר און דו זעסט דאָס וואָס דו האָסט פריער געלערנט אין די תורה ביים זאָגן פרשת קריאת שמע, דו האָסט געזען אַז ס'איז דאָ תכלת, קען זיין אַז דער סוחר דאַרף עס לייגן עקסטער, ווייל אויב א מענטש איז פוגע תכלת... אָקעי, דו קומסט אַרויף מיט חידושי תורה, ווייל דו ווילסט לערנען הלכות ציצית.

דיסקוסיע: ווען איז ס'ריכטיג צו ספּענדן מער געלט?

Speaker 1: ניין, אבער דו זאָגסט, אָקעי, וואָס האָט מען פון ספּענדן מער געלט אויף דעם וואָס דער סופר זאָגט אַז דאָס איז א בעסערע?

Speaker 2: איך ווייס נישט, יעדער מענטש... טו נישט טון זאַכן וואָס מ'דאַרף. אויב מ'דאַרף, קען מען קויפן די ביליגסטע וואָס איז יוצא לכל הדעות. אויב א מענטש האָט א געפיל, ער וויל ווייזן א מצוה, ער קויפט די בעסטע, נאָו פּראָבלעם. סאָו וואָס איז א חילוק צו דאָס איז די ריינע אָדער די אינע? אויב א מענטש פילט אַז ער האָט קאָמפּראָמייזט צו סאַך און ער דערשרעקט זיך פון יענעם'ס פּרעשור, זאָל ער זיך אַרומדרייען מיט אַן איבערגעדרייטע קאַפּל, אָדער אַרויסוואַקן מיט א שלאַף קאַפּל. זאָל עס נישט קלאַפּן זיין אימעדזש מיט זיין... אָקעי, שוין. זאָל מען נישט טראַכטן גאַרנישט. דאָס וואָס דו זאָגסט איז אמת.

Speaker 1: אָקעי. קיינער זאָגט נישט אַז ס'איז נישט ריכטיג צו קויפן זיינע מזוזות, עניוועיס. די איינציגסטע זאַך איז די סופר. סתם א מצוה צו מפרנס זיין א סופר, יאָ געווינטליך איז עס אַן עניי עירך קודם.

קריטיק אויף רעיסיזם אין סופרים-וועלט

Speaker 2: דער אמת איז, זייער אַסאַך מאָל, לאָמיר זאָגן גראַב, זייער אַסאַך מאָל איז עס רעיסיזם. ווייל א גוטע סופר מיינט פון אנשי שלומינו, ווערסעס פון עפּעס א בערג אין שומרון, אָדער פון עפּעס א נישט-היימישע איד. און וואָס מיינט דאָס? ס'קען זיין יענער האָט א גרעסערע יראת שמים. ס'איז טאַקע לאו דוקא. דאַרף מען וויסן, ווען איינער קאָמפּיינט אַז זיינע תפילין איז מער מהודר, דאַרף מען וויסן צו ער האָט געטראָפן אַנדערע סופרים וואָס מאַכן נישט כתיבה לשמה, אָדער וואָס די שרטוט איז נישט כדת וכדין, די סירטוט טוט ער נישט גוט. אָן דעם, טאַקע, איז שוועער סתם צו פסל'ן אַנדערע אידן. איך גלייב נישט אַז די אידיע איז פסל'ן יענעם'ס חזקת כשרות. יענעם'ס חזקת כשרות איז א דבר ברור. ס'איז דאָ א דין בדיקה, און נישט ליוצא ידין זיך צו שפילן מיט אַנדערע מענטשן'ס חזקת כשרות. ס'איז דאָ א דין פון בודק זיין די כתב, רייט?

דער דין פון בדיקה און מומחיות

Speaker 2: ס'איז דאָך קיין פּראָבלעם נישט, איך האָב נישט געלערנט קיין הלכות סופרות. איך נעם אָן אַז ער איז א מומחה, ווייל ער איז נישט קיין מומחה, ער ווייסט וויאַזוי צו שרייבן, און ער זעט אַז ס'איז נישט געשריבן גוט, רייט? ער וועט מיר קענען זאָגן. ס'איז דאָ א דין פון לקחת תפילין, רייט? ער נעמט פּאַרמאַכטע, ער נעמט אויף דעם וואָס דו קוקסט, דו קוקסט גלייך, דו זעסט ס'שטייט שיין, ס'פעלט נישט קיין אותיות, וואַטעווער, ס'איז כשר. ס'איז נישט קיין... אָקעי, לאָמיר גיין ווייטער. שוין. צוריק צו די נושא.

צוריק צום נושא: דער רמב"ם'ס שיטה אַז ס'דאַרף זיין א טיר

Speaker 2: סאָו דער רמב"ם איז עפּעס געוועזן פּשוט אַז ס'דאַרף זיין א טיר. איך ווייס נישט וואָס דיר צו זאָגן. אָקעי, יעצט גייען מיר אין אונזערע הייזער. נאָכאַמאָל, רוב טירן האָבן טאַקע א טיר, דאָס איז דאָך די פאַקט. אהא. סאָו, ס'פעלט נישט קיין... ס'איז דאָ פאַרשידענע אַנדערע פאַרמען. אונזערע הייזער זענען טאַקע אַזוי געבויעט, באַט... אבער דאָס איז טאַקע נישט קיין טיר. אַסאַך מאָל מענטשן וואָס וואוינען אין פלעצער וואו ס'איז מער וויניגער רוב מאָל די גוטע וועטער, האָבן זיי אַסאַך מאָל אַסאַך מער אָפענע הייזער, וואָס ס'איז דאָ א שטיקל מחיצה דאָ און א מחיצה דאָרט. ס'איז אַמאָל דאָ א טיר. די שאלה איז וועלכע פון די אַלע... יאָ, אויף די מעין טיר פון די הויז. אבער אין די הויז איז דאָ וואָס זענען נישט צוטיילט ממש אין צימערן.

אַזוי גוט, ס'איז נישט קיין צימער, גוט מאָרגן. ס'איז נאָר א צימער על פי שיטת רב"ד וכדומה, וואָס קען שוין זיין. שוין. הר הבית, עקזעקטלי דאָס וואָס איך זאָג, אַז ס'וואָלט איינער מיר איינגעפאַלן אַז ס'איז דאָ א זאַך וואָס הייסט א קיטשן קיין צימער.

הלכה ה (המשך) — דלתות: דיון בעמודים ופצימין

Speaker 1: די שאלה איז וועלכע פון די אלע... יאָ, אויף די מעין טיר פון די הויז, אבער אין די הויז איז דא וואס זענען נישט צעטיילט ממש אין צימערן.

Speaker 2: זייער גוט. ס'איז נישט קיין צימער, גוט מארגן. ס'איז נאר א צימער לויט די שיטה פון די רמב"ם וכדומה. איך מיין, וואס קען שוין זיין?

Speaker 1: שוין. הרב באר, עקזעקטלי דאס וואס איך זאג, אז ס'וואלט איינעם איינגעפאלן אז ס'איז דא א זאך וואס הייסט א קיטשן, און ס'איז דא לעבן דעם די דיינינג רום, און צווישן זיי איז דא עפעס א סארט טיר. ס'גייט מיר נישט אן דאס אז זיי האבן אן אנדערע ענווייראמענט וואס הייסט א דיינינג רום. ס'איז א דלת און א דלת. דאס איז וואס דער רמב"ם זאגט אונז.

Speaker 2: אזוי זאגט דער רמב"ם. זייער גוט.

Speaker 1: הרב באר, לכל הדעות דארף מען די אנדערע תנאים איז דאך יעדער איינער מודה, אז ס'דארף האבן א מזוזה און א משקוף און אזוי ווייטער.

Speaker 2: רייט. אפילו אויב... אדער נאר עמודים? אקעי, ס'הייסט נישט אזאך סדר, ס'איז אן אנדערע סיבה, באט אויך היינט איז דא וואס עמודים טיילט אפ צווישן די צוויי חלקים.

Speaker 1: אקעי, אבער אפשר איז אנדערש, אז יענער... מ'דארף וואס מ'לייגט נאר עמודים? אפשר יא, ווייל יענע עמודים... קודם כל, ווען מ'לייגט נאר עמודים געווענליך איז נישטא קיין משקוף, וואס איז ווייטער נישט קיין פראבלעם.

Speaker 2: ס'איז דא ארטשעס, ס'איז אויך דא אמאל אמאל.

Speaker 1: זייער גוט. אבער דעמאלטס קען זיין מ'מאכט עס יא, כדי ס'זאל זיין א צורת הפתח, איז אן אנדערע זאך. די רמב"ם, די פצימין, רעדט זיך אז ס'איז נאר א יופי של פצימין אדער ס'האלט די דאך. די עמודים האלט נישט די דאך. קען זיין זיכער די אלע עמודים וואס מ'לייגט דארט האלט נישט גארנישט.

Speaker 2: רייט, אבער דער רמב"ם זאגט דיר אז ס'דארף זיין דלתות.

Speaker 1: אקעי, דער רמב"ם איז יא, ער רעדט זיך פון דלתות.

הלכה ו: מקומות קדושה פטורים מן המזוזה

Speaker 2: שוין. גייט יעצט דער רמב"ם רעדן, דער רמב"ם האט געזאגט אז נאר זאכן פון חול איז חייב אין מזוזה. להוציא וואס? זאגט דער רמב"ם, **"הר הבית, הלשכות"** – ס'איז געווען ארום די הר הבית איז געווען לשכות, וואס איז געווען פארשידענע עזרות וואו די כהנים זענען געזעסן וכדומה, עזרות וואו די ישראל אדער וואו די נשים האבן געדארפט זיין, **"ובתי כנסיות ובתי מדרשות, וכל שאר המקומות שאין בהן בית דירה"** – וואו מ'וואוינט נישט דארט.

Speaker 1: ניין, דווקא אזעלכעס, בתי כנסיות שאין בהן בית דירה. אבער ער זאגט, באלד וועלן מיר זען...

Speaker 2: ניין, נישט דווקא אין ירושלים.

Speaker 1: יא, יא, יא. אבער וואו מ'וואוינט נישט דארט.

Speaker 2: באלד וועלן מיר זען וואס די דין פון א בית הכנסת שיש לו בית דירה.

Speaker 1: זייער גוט. **"פטורין לפי שהם קדש"**. וואס איז קודש? מיר האבן פריער געלערנט אז א בית הכנסת... בית המקדש האט א דין קדושה, פארשידענע הלכות. "בית ה' ולא בית קודש", עפעס אזא דרשה איז דא.

בתי כנסיות של כפרים — חייבים במזוזה

Speaker 2: **"בתי כנסיות של כפרים שאין אורחים דרים בהם"** - מיר האבן שוין פריער געזאגט אז בתי כנסיות של כפרים איז מער אזא פראזדורישע זאך וואס מ'וואוינט דארט.

Speaker 1: אויב מ'וויל געדענקען די שיטת הרמב"ם, ס'איז נאך מער פון דעם. אסאך מאל, אויב מ'קויפט א נייע הויז און מ'האט נאכנישט געלייגט די טיר, לויט'ן רמב"ם דארף מען קודם לייגן די טיר און נישט קיין מזוזה,

און נאר נאכדעם וואס מ'האט געמאכט א ברכה אויף די מזוזה. ס'איז אן עסק מיט די מזוזה.

Speaker 2: לייגט ער דאס צו קודש.

זאגט דער רמב"ם, **"בתי כנסיות של כפרים"** - בתי מדרשים וואס זענען אין די דערפלעך, מיר האבן שוין פריער געהאט אז בתי מדרשים של כפרים האבן אנדערע דינים, ﬤ'איז מער פריוואט, מ'מעג עס צונעמען. דא גייט ער נאך מער, **"שאין אורחים דרים בהם"** - אזוויוי חסידי'שע שטיבלעך וואו די גאנצע קהילה קומט, וואו מ'לערנט, **"חייבת במזוזה"**.

פארוואס זאל דארט וואוינען? ער זאגט "חייב" ווייל ס'איז יא חייב, ווייל ס'איז האלב וועגס חול. **"חייבת במזוזה, מפני שקובעים בה בית דירה"**. זייער גוט. במילא, ס'קען זיין אז היינט, בתי כנסיות של כפרים האבן נישט קיין בית דירה, נאר מ'שלאפט דארטן אין בית המדרש, מ'שלאפט אויף די באנק. אין די כפרים מאכט זיך אז מ'שלאפט אויף די באנק. אין די כרכים האט מען א ספעציעלע בית דירה אמאל, ווייטער פאר די אורחים אדער פאר די גבאי, איך ווייס פאר וועם, איז דארטן א מזוזה.

פון דעם איז לכאורה די ריזן פארוואס אונז לייגן היינט א מזוזה אין די בית המדרש געווענליך, ווייל מ'עסט דארט און מ'שלאפט דארט, און מ'נוצט עס. אויב אזוי, קען מען זאגן אז ס'האט נישט קיין דין קדושה, אפשר האט עס יא דין אז ס'דארף האבן א מזוזה. געווענליך איז עס לחומרא אבער. מ'מאכט נישט קיין ברכה אבער.

שערי המקדש ולשכת פרהדרין

זאגט דער רמב"ם ווייטער, **"כל שערי המקדש לא היו להם מזוזה"**. פארוואס? ווייל ס'איז נישט געווען קיין דירת אדם. **"חוץ משער ניקנור שהיה לפנים ממנו"**. אבער ער האט געזאגט אז לשכת פרהדרין איז דאך נישט. ער זאגט אז אלע שערים האבן נישט געהאט קיין מזוזה חוץ משער ניקנור שהיה לפנים ממנו. פארוואס? **"ושם לשכת פרהדרין, והיא היתה בית דירה לכהן גדול בשבעת ימי הפרושו"**.

ערב שבעת ימים קודם יום כיפור, מפרישין כהן גדול, איז ער דאך געגאנגען וואוינען דארט. קומט אויס אז מ'האט געדארפט דעמאלטס לייגן א מזוזה. ער זאגט אז נאר דעמאלטס, אפשר א גאנץ יאר האט מען נישט געדארפט קיין מזוזה. ס'איז געקומען ערב יום כיפור, פאר די זעלבע סיבה וואס מ'האט געליינט א גאנצע נאכט, האט מען געדארפט זיין דארטן א מזוזה.

Speaker 1: ניין, דו דארפסט שומר זיין. דו ווייסט נישט. דער רמ"א האלט נישט אזוי. דער רמ"א האלט אז ס'איז א שומר פון שלעכטע זאכן, "יכנס שם ואבוא אחריו". דיבורי אהבה. אקעי.

הלכה ז: בית התבן, בית הבקר, בית העצים, בית האוצרות

Speaker 2: ולפיכך, ממילא, וויבאלד מ'האט געלערנט יעצט אז נישט נאר א פלאץ... אה, מ'וועט גיין יעצט לערנען. ווייטער, אזא... איך האב געוואלט גיין ווי די סדר. בית התבן. ניין, מ'האט דאך פריער געזען. דאס איז נאך אזעלכע תנאים. וואס איז די תנאי? אזעלכע פלעצער וואס מענטשן האבן אין זייער הויז, אפטיילונגען, אזעלכע שעדס. די שעד איז גבויה, די בית חור. די אוצרות, די דירת אדם.

יעצט זאגט ער אזוי, ס'איז דא פלעצער, הייסקעלעך, אזעלכע שעדס, אדער וויאזוי רופט מען עס? סטארעדזשעס. א פלאץ וואו מ'האלט די תבן, א שטאל וואו מ'האלט די בקר, די פלאץ וואו מ'האלט די עצים צו הייצן, אדער בית האוצרות, בכלל א פלאץ וואו מ'האלט אוצרות. די אלע פלעצער זענען נישט קיין בתי דירות, **"פטורים מן המזוזה, שנאמר 'ביתך', 'ביתך' אמרתי לך"**, די הויז וואו דו וואוינסט, **"פרט לאלו וכיוצא בהן"**.

רפת בקר שהנשים יושבות ומקשטות בה

"ולפיכך, רפת בקר", אבער ס'מאכט זיך יא אז פרויען האבן נאך א השתמשות. אז די רפת בקר איז א פלאץ וואו די נשים יושבות ומקשטות בה. ער זאגט דא בייסיקלי "דואל יוז" קען מען עס רופן, יא? א פלאץ וואס מ'נוצט סיי פאר רפת בקר צו פאשען, אבער אויך האט עס א יוז אז די פרויען זיצן דארטן, **"שחייבת במזוזה, שהרי יש בה ייחוד לדירת אדם"**. לכאורה פלעגט מען דארטן קובע זיין א פלאץ מיט א שפיגל, איך ווייס וואס, ווי מ'קען זיך מתקשט זיין. ממילא הייסט עס א פלאץ וואס מ'נוצט אויך פאר דירת אדם.

דיון: שאלה אויף וואקינג קלאזעט

Speaker 1: נאך א... וואס איז מיט די בית שער? ס'הייסט די שטוב אזוי פון די שער פון די חצר, וואס מ'האט געלערנט אויף די הלכה. איך וויל זיך אפשטעלן דא א רגע. סאו לויט די הלכה, מענטשן האבן א שאלה אויב מ'האט א גרויסע וואקינג קלאזעט. סאו לכאורה הייסט עס א בית האוצרות. אנדערע זענען יא מחמיר אז אויב ס'איז גענוג א גרויסע סייז מיט לערנען. אבער לכאורה איז עס א בית האוצרות, ס'איז א פלאץ וואו מ'האלט זאכן. דא שטייט שוין א בית האוצרות, ניין? ס'איז לעבן די בעדרום און ס'איז דא א גרויסע וואקינג קלאזעט וואס האט א שיעור צום... אבער ווייטער, ס'איז דא א שאלה אויב די נשים מקשטות בה, אויב ס'איז דא אזא זאך.

Speaker 2: נישט מקשטות בה, אבער זיי טרייען זיך אמאל אן דארטן אדער... אויב ס'איז מיוחד פאר דעם זייטן.

Speaker 1: ניין, דער יושב איז באז, אפשר. אבער עס איז א קבוצ'דיגע פלאץ. אקעי. איז נישט אויב מ'טוט זיך אמאל אויס ווען איינער איז אין טוילעט.

Speaker 2: אקעי, דאס איז די נעס. אפשר יא, אפשר דעמאלטס. ס'איז א יושבו מיוחד לדירת אדם. אקעי.

בית שער, גינה, דיר

Speaker 1: נייגער. זאג דו ווייטער, וואס נאך איז פטר? בית שער. א צימער וואס איז נאר א דורכשוועגנ צימער?

Speaker 2: טייטש ער. אין פראנט פון די הויז איז דא אזא בית שער, א פלאץ ווי... יא?

Speaker 1: יא, יא. וואו דער רופט דער פלאץ? וויוס הייסט דער פלאץ? א בית שער?

Speaker 2: ניין. אבער אין ענגליש, וואס האט דער ספעיס וואס קומט אריין.

Speaker 1: ניין. ער רעדט פון א חצר לך הויער. בית שער איז געווען דיין בית שער. די הויז איז אסאך מאלס סדרה, אזא פראנט שטע, און מיין פסיעות איז א פארטש, ווי א גינה, ווי א דיר, א גארטן וואס האט א טיר אריינצוגיין, אדער ווי דיר, א שטאל, ווייס בקר און דיר. בקר גייט דער בקר, און דיר גייט דער צויין. אזוי?

Speaker 1: יא, קודם צו צו דיר שטייט אין א משנה. און א בקר אפגיין און א בית בקר. און די פרויען זענען מער באקוועם זיך צו מקשט זיין מיט די קיון ווי מיט די שעפע'לעך. אקעי. ערשט איז דער בית בקר האט ממש א הויז, און א הויז איז נישט קיין הויז. קענען, בית בקר האט א שטאל מיט א דאך אויס וואס קענען דער בקר האט דארף מען א דאך, און זייער ליבן מיט דערצייל. נישט איז דאך סתם אזוי אן א דאך אין דערשפעצן. און ער ווייגער איז דאך חייב. וואס פירט אריין, אויך א חצר פירט אריין, א חצר האט אבער נישט קיין טירן. אזוי מיינעך.

Speaker 2: אקעי, **"פטורה מן המזוזה, מפני שאינה משמשת לדירה"**. על כל פנים, דער רמב"ם מיינט צו זאגן אפילו אויב זיי האבן יא א פול משקוף, ווי אזוי דו זעסט עס, אלעס. די פאקט אז ס'איז נאר א גינה, ס'איז נישט קיין פלאץ אין א הויז ווי מ'וואוינט, די אלע זאכן איז א דין אין די בית זבול.

הלכה ח: שערי חצרות, מבואות, מדינות ועיירות

Speaker 2: ומאי טעמא חייב במזוזה? פשיטא, מילתא דלאו בר הכי הוא חייב במזוזה. אויב ס'איז געמאכט אריין צו פירן אין די בית, אונז האבן די תנאים פון "בשעריך", "בשעריך", די אלע זאכן, ווען זיי זאגן מזוזה דארף האבן א תכלית הדירה.

"לפיכך, אחד שערי חצרות, ואחד שערי מבואות, ואחד שערי מדינות ועיירות", סיי וועלכע פלאץ וואס טראגט צו א דירה, למשל חצרות, וואס אין החצר איז דא הייזער, אדער א מבואות, וואס אין די מבוי איז דא חצרות. מ'לערנט מער אין הלכות שבת די דינים, ווייל דער חצר איז דא א הויז, און די גינה גייט צו די חצר.

ממילא דארף מען פארשטיין וואס ער האט גערעדט פריער ווען ער האט געזאגט אז א חצר, א גינה איז פטור. פון וועלכע גינה קען זיין פטור? א גינה וואס פירט נישט צו קיין שום מקום ווי... יא, א גינה וואס איז צווישן גינות, וואטעוער.

זאגט דער רמב"ם ווייטער, די נעקסטע הלכה איז געווען... מ'האט דאס שוין געזען די הלכה פריער אויך, ביי די שער ניקנור. אלע שערים וואס גייען צו די לשכות פון בית המקדש זענען חייב, פאר די זעלבע ריזן.

הלכה ט: דירת כבוד

יעצט, דערנאך האט די תנא געלערנט אז ס'דארף זיין א כבוד'דיגע דירה. זאגט דער רמב"ם, **"לפיכך, בית הכסא, ובית המרחץ, ובית הטבילה, ובית הבורסקי, וכיוצא בהן"** – א פלאץ וואו מ'איז מעבד אורות, **"פטורה מן המזוזה, לפי שאינן משמשות לדירת כבוד"**, ס'איז נישט געמאכט פאר א דירת כבוד. דער בורסקי, נעבעך, וואוינט דארט, ניין, ער לעבט אין סטעטן איילענד, ער גייט אריין פאר א מנחה, ער טאר נישט קומען אין די פיליאל, ער קען ווערן אן עובד דארט.

הלכה י: דירת קבע – סוכה

ווייטער איז געווען דירת קבע, אפילו דירת עראי איז ווי א פונדק. זאגט דער רמב"ם, סוכות איז א חג בחג, מען מאכט זיך א סוכה פון יום טוב

סוכה של יוצרים: החילוק בין חיצונה ופנימית

Speaker 1: ביי די ביידע פעלער ווען מען בויט אויף א הייזקעלע פאר א קורצע צייט, אויך א ספינה ביז מען קומט אן, איז פטור ממזוזה, ווייל ס'איז נישט איינער וואס איז עשוי לדירת קבע, ער איז נישט דארטן בקבע.

יא, שטייט **סוכה של יוצרים**. וואס איז א יוצר? יוצר מיינט אן ארטיזאן. זעסטו דא אז א פונדק איז יא חייב. דאס וואס פריער געלערנט איז געווען דער בעל הפונדק איז פטור אויב ער איז נאר דירת עראי, דער וואס וואוינט דארט, דער וואס קומט צו גיין, אויב ער איז נאר שלשים יום אדער מער. אבער דירת קבע מיינט נישט קיין פונדק, ס'מיינט נאר עפעס וואס מ'שטעלט אויף פאר א קורצע צייט. נישט דער מענטש וואוינט קבוע, נאר די הויז איז קבוע.

שטייט **סוכה של יוצרים פטורה מן המזוזה**. יא, א יוצר איז איינער וואס מאכט כלי חרס, כחומר ביד היוצר. וואס קען דאך מאכן פאר צוויי סיבות: אדער מאכט מען עס לכבוד יום טוב, אדער מאכט מען עס פאר א איזה קיבוץ, פאר א מארקעט פלאץ אדער וואס. און ער מאכט נעמט זאכן אויף הייער. און אויב דער מארקעט איז דא א שאלה פון שטייט **סוכה של יוצרים פטורה מן המזוזה**, איז דאך **החיצונה פטורה מן המזוזה**, איז דאך נישט איינער קבוע.

פשט? מ'מיינט אז איינער איז נישט קבוע. פארוואס נישט? וואס גייט פאר דא צווישן די יוצרים? פארוואס נאר די אוטסייד? ווייל מ'גייט נאר דארט אריין צו די ערשטע, מ'וואוינט נישט דארט בכלל. אזוי זאגן די מפרשים דא. בכלל, פארוואס די חיצונה יא? אזוי ברענגען זיי, ווייל אין די דרויסנדיגע לייגט ער נאר ארויף זיינע טעפ וואס ער פארקויפט. א יוצר איז בדרך כלל איינער וואס פארקויפט טעפ וכדומה, ער מאכט טעפ. אבער די מלאכה טוט ער אין די אינעווייניגסטע. דאס איז די מלאכה.

דאס איז א געוויסע הייזקע וויאזוי געוויסע ארבעטערס לעבן. אז די פראנט איז א סטאר און די בעק איז זייער פרייוועט הויז. זייער פרייוועט הויז דארף האבן, און די סטאר אין די פראנט נישט. אזוי איז היינט, אז אפילו זיי קומען נישט אריין אן זען פון קביעות דארף זיין.

קשיא: שער צידה איז דאך קבוע

אה, איז ער מסביר אין דרך השולחן, אז לכאורה איז דאך א שער צידה א קבוע'דיגע זאך, מ'האט געלערנט אז א שער צידה און א נארמאלע זאך איז יא חייב. דער תירוץ איז אז דאס איז אנדערש, ווייל דאס איז נישט קיין פלאץ קבוע, ס'איז נישט קיין מאל נוצן, ס'איז א סוכה'לע, און א סוכה'לע איז נישט קיין בנין, און מ'נוצט עס אמאל ווען מ'דארף פלאץ, איך ווייס וואס, ס'איז נישט קיין קבוע'דיגע זאך, ממילא איז עס פטור. נישט קלאר עקזעקטלי וואס דאס מיינט, וואס דאס איז עפעס די איידיע.

זיי האבן דאך א חנויות שבשווקים, די היסטאריע איז דאך אז ער האט זיך א בודקעלע וואס ער מאכט אין די מארק, איז אויך די תירוץ. יא, ביינאכט איז עס בכלל ליידיג, ברענגט ער, מ'נוצט עס נאר פאר סחורה, און מענטשן וואוינען נישט דארט. ס'מיינט די ענין, אזוי ווי למשל וואס ס'איז דא ביי די בארדוואלקס, ווייסטו וואס, אזעלכע בודקעלעך, אדער עקספוס.

הלכה יא – בית שיש לו פתחים הרבה, חדרים, ופתח בין בית לעליה

Speaker 1: **בית שיש לו פתחים הרבה, אף על פי שאין רגיל לצאת ולבוא אלא בפתח אחד מהן.** א הויז וואס האט אסאך טירן, אזוי ווי היינט ברוך השם מענטשן האבן מרחב, אפילו ער האט גענוצט נאר איינע פון זיי, דארף מען אבער יעדע פתח דארף מען האבן מזוזה.

די זעלבע זאך, אינערליכע טירן. **פתח שבין בית לעליה**, אויך אינעווייניג אין די הויז, די טירן צווישן די בית לעליה, צווישן צוויי שטאקן, איז חייב אין מזוזה. **חדר שבבית, אפילו חדר בחדר**, יעדע צימער אין די הויז, אפילו איין צימער אינעווייניג פון א צימער, **חייב לעשות מזוזה, השער חדר הפנימי והשער חדר החיצון והשער הבית.** יעדע צימער אין די הויז דארף מען לייגן א מזוזה, דארף יעדע איינס האבן.

פארוואס? **שכולן משמשין לדירה וקבועין**, ווייל אלע פון זיי זענען געמאכט צו וואוינען אין די דירה און זיי זענען קבועים. די אלע כללים, אז לאנג ווי ס'איז נישט איינע פון די צען זאכן, איז עס חייב במזוזה. מ'זאגט נישט נאר די פלאץ וואו דו שלאפסט, אדער נאר די פלאץ וואו דו עסט, נאר די מעין טיר וואו דו גייסט אריין רוב מאל. אלע איבריגע אלע זאכן, קליינע זאכן, זאגט מען נישט, ממילא איז שיין.

פתח של בית הכנסת ובית המדרש

אזוי גייט ער ווייטער, **פתח של בית הכנסת ובית המדרש**, איז אויך פטור ווייל ס'איז קדוש. יא, אבער וואס קומט עס דא אריין צו ציילן? ס'איז דאך א פתח צווישן דעם און א הויז. **אם רגיל לצאת ולבוא בו, חייב במזוזה, ואם לאו, פטור.** ער רעדט דאך פון א פתח ביתו, נישט די פתח בית המדרש. **פתח שבין בית המדרש וביתו**, אז ער זאל קענען אריינקומען אין בית המדרש.

Speaker 2: רוב עולם לעבן אין בית המדרש.

Speaker 1: ער מאכט נישט קיין טיר, ער מאכט נישט קיין מזוזה פאר די עקזיט אויב ס'געשעט א פייער.

Speaker 2: אקעי, איך ווייס נישט, אפשר קענען אנדערע...

Speaker 1: אויב ער ניצט עס נישט, איז עס א דין פון בית המדרש וואס איז פטור. נישט קלאר צו מיר. אזוי אפשר...

Speaker 2: אזוי זאגט ער, ער זאגט אזוי ווי דיר.

Speaker 1: אקעי, איך הער.

Speaker 2: ניין, איך לעב אין אזא פלאץ, איך בין אייביג אויפגעוואקסן אין אזא פלאץ, און איך האב אנגעקוקט אז ס'איז א כבוד בית המדרש אז דו זאלסט נישט אריינקומען פון די אונטער-טירל ווי דו ביסט א מיוחס, דו זאלסט אריינגיין פון די פראנט טיר.

Speaker 1: אבער ניין, איך זאג דיר, אויב דער מענטש ניצט דאס נישט, איז עס א פתח בית המדרש. אויב ער ניצט עס, איז ער היימיש דא, יא, ס'איז ווי זיין טיר.

Speaker 2: וועלכע זייט האט ער נאך געלייגט די מזוזה דארט?

Speaker 1: אבער דער בית המדרש איז דאך אלץ פטור. די פלאץ וואו דער גאנצער עולם קומט אריין איז דאך אלץ פטור. אפילו ער האט א טיר אריין, יא? ס'איז די זעלבע. אבער דא ווייס איך יא אז ס'האט א שטיקל וואס איז כנסת וואס באלאנגט פאר א יחיד.

Speaker 2: יא, ווער האט דארט א הויז צו דעם? ס'איז דאך נאר דער גבאי, דער קאווע, דער ראש ישיבה, דער מקווה לעידי.

Speaker 1: אקעי, ווייטער. רב הונא, ס'שטייט אין די גמרא, רב הונא האט געהאט א טיר פון זיין הויז צו די בית המדרש. און די גמרא זאגט אז ער איז געווען רגיל דארט צו מאכן. דאס איז די מקור פון די הלכה. רב הונא איז געווען ראש ישיבה. ס'מאכט סענס. ס'איז שוין געווען אן אלטער מנהג אז די ראש ישיבה וואוינט נעבן די בית המדרש. שוין.

הלכה יב — פתח שבין שני בתים: ציר הדלת

Speaker 1: יעצט, **פתח שבין שני בתים**, איז די שאלה ווי מ'האט געלערנט. מ'האט נאך נישט געלערנט בכלל, מ'גייט עס מאכן אויף די רעכטע זייט. עניוועיס.

אקעי, **פתח שבין שני בתים, מוליך ומביא רצועה של דלת. מקום שהציר נראה עמו**, וואס איז די טייטש?

Speaker 2: אה, גוד קוועסטשן.

Speaker 1: **מקום שהציר נראה ממנו**. וואס איז איבער די טייטש "מקום שהציר נראה ממנו"? זאגט דאס נישט דער רמב"ם. ציר מיינט די... די... די הענדזש, רייט? אויב דו ברענגסט פון וויאזוי רש"י אין מנחות טייטשט, מאכט עס סענס אז די הויז, בעיסיקלי די טיר... די הויז צו וועלכע די טיר איז נענטער. וואס הייסט עס איז נענטער? במילא חלק ממנו.

נאכאמאל, אויב איז דא צוויי הייזער, און דא לעבן די הויז איז די טיר, פארשטייסטו אז די הויז איז חשוב'ער, און דער אנדערער מענטש כאפט זיך מיט. דער אנדערער מענטש האט א וועג אריין דורך די טיר, אבער די טיר איז געמאכט בכבוד'יג פאר דעם מענטש וואס לעבן אים האט מען דאס געבויעט.

אבער די טיר, איך כאפ נישט וואס איז די טייטש. די ציר מיינט אזוווי די זאך, די הינדזש, וואטעוועהר, די זאך וואס די דלת דרייט זיך. יא, דארט וואו די רעכטע זייט פון די ציר פון די דלת, אזוי זאגט רש"י אין מנחות. דער רמב"ם ברענגט נישט די רעכטע זייט.

Speaker 2: יא, אבער דער רמב"ם ברענגט נאך נישט פון יעדן.

Speaker 1: ער מיינט די חשוב'ע. דארט, יעדער ווייסט וואו איז די סענטער פון די ציר פון די דלת, צו וועלכע זייט גייט די ציר פון די דלת. "מקום שהציר נראה ממנו", אבער די ווארט "מקום שהציר נראה ממנו" שטימט נישט.

Speaker 2: יא, איך ווייס נישט. ווען דו שטייסט ביי די טיר, וועלכע הויז זעסטו פון ביידעס?

Speaker 1: ווענדט זיך פון וועלכע זייט דו שטייסט. נאר, ס'איז אסאך מאל ווען ס'איז נישט אינמיטן, ס'איז געווענליך מער געריקט צו איין זייט.

Speaker 2: ס'איז א פתח צווישן צוויי בתים.

Speaker 1: גוט, נו.

Speaker 2: אקעי, אנד?

Speaker 1: און די פתח איז נענטער צו איין הויז.

Speaker 2: וויאזוי איז עס נענטער? ס'איז אזא דיקע וואנט? וואס רעדסטו וועגן? די צוויי...

Speaker 1: ניין, נאכדעם איז דאך דא נאך א שטיקל חצר.

Speaker 2: איך פארשטיי נישט. די פתח פירט אריין צו צוויי הייזער?

Speaker 1: ניין, די פתח איז צווישן צוויי הייזער. "פתח שבין שני בתים" מיינט, ס'גייט אריין פון איין הויז אין די צווייטע.

Speaker 2: ס'פירט צו צוויי הייזער?

Speaker 1: ניין, ניין, ס'איז נישט אזוי. "פתח שבין שני בתים" מיינט, געווענליך די הויז וואו מ'גייט אריין, דארט מאכט ער די מזוזה. וואס איז דא צוויי הייזער, איינס צווישן די צווייטע?

Speaker 2: אה, צוויי שותפים האבן א... למשל, צוויי מענטשן האבן א פתח צווישן צוויי הייזער, און ס'גייט צווישן ביידע הייזער. וועמענס פתח איז דאס?

Speaker 1: דאס איז די שאלה. אה, זאגט ער, דארט וואו מ'זעט די ציר. דאס איז די פשט פון די רמב"ם.

Speaker 2: אבער יעדע טיר האט דאך איין זייט וואו ס'איז די שוועל און אן אנדערע זייט.

Speaker 1: אבער די אנדערע טיר פארשטיי איך עס, למשל, געווענליך, נישט אלעמאל, געווענליך, ווער ס'האט די שוועל, ער קען צושפארן, ער האט אן אחריות.

Speaker 2: ניין, א טיר, דאס איז די טיר, טיר האט די זייט, דא האט ער א שלאס און אלעס, און דא האט ער די אנדערע זייט, ער האט נישט קיין שלאס.

Speaker 1: די שלאס קען מען לייגן אויף וועלכע זייט מ'וויל.

Speaker 2: סא, די טיר, די עיקר וואס דו מיינסט, אז דא איז די מזוזה, ס'איז אויף די זייט, די רעכטע זייט פון די זייט.

Speaker 1: נו, נו, אזא זאך האב איך נישט געוואוסט.

Speaker 2: אקעי, ס'קען זיין ס'איז דא א שלאס, ס'קען זיין ס'איז נישט דא א שלאס. ציר איז טייטש א "הינדזש" אויף ענגליש. אמאל, איך ווייס נישט ווי אמאל איז געווען די הינדזשעס, אבער ווי מ'זעט די הינדזש, איז די חשוב'ערע, איז די פלאץ ווי די טיר מיינט, ווי די טיר איז...

וואס ס'שטייט איז "נראה הימנו", איך ווייס נישט וואס די טייטש איז, אבער די היינטיגע טירן, געווענליך גייט עס אין א הויז, געווענליך א צימער, די צימער וואס די טיר מיינט גייט עס אריין אין, געווענליך. סא, ממילא, אין יענע זייט קען מען זען די הינדזש, ווייל ס'מאכט זיך אויף צו יענע זייט.

אזוי לעבט מען מיט דעם עולם להלכה. אבער וואס די טייטש איז אין די הלכה, איך ווייס נישט. נאך אן עצה איז די הלכה, די צימער וואס די טיר מאכט זיך אריין אין. ווען דו מאכסט אויף א טיר, קענסטו גיין אריין אין די הויז אדער ארויס. דארט וואו ס'גייט אריין אין יענע צימער, יענער איז די עיקר, און ממילא יענער דארף מאכן די מזוזה, אדער ס'מאכט זיך אויף די רעכטע זייט פון יענע הויז.

דאס איז די פשטות'דיגע הלכה, אבער "עקזעקטלי האו טו עקספלעין", איך ווייס נישט. דא אין דעם מאכט מען פאליטיק. פאליטיק, איך מיין צו זאגן מחלוקת הפוסקים, איך מיין זיי האבן פארשידענע תירוצים וועגן דעם. אקעי.

הלכה יב (המשך) — מקום קביעת המזוזה: גובה ורוחב

Speaker 1: זאגט דער רמב"ם, וואו לייגט מען די מזוזה? וואו אויף די שוועל? וועלכע כח פון די מזוזה? זאגט דער רמב"ם, **"סמוך לחלל הפתח"**, אין די חלל וואו ס'איז דא די טיר, **"בטפח הסמוך לחוץ"**. אזוווי דו האסט פריער געזאגט, אויב גראבט מען פאר די זעלבע זאך, אויב ס'איז ארייגעגראבן א טפח איז עס פסול.

"סמוך לחוץ, בתחילת שלישו העליון", ביי די אנפאנג פון די אויבערשטע דריטל **"של גובה השער"**, פון ווי די טיר איז הויך. דו טיילסט די הויכקייט פון די טיר אויף דריי, און די העכערע אויבערשטע דריטל. אזוי זאגט דער רמב"ם.

"ואם קבעה למעלה מזה", אויב מ'האט עס געלייגט העכער ווי דעם, איז כשר. ווי? אבער עס וועט זאל זיין גענוג א טפח ווייט פון די משכה פון די אויבן פון די דאך. פון די גאנצן אויבן, אבער...

הלכה יב (המשך) — מקום קביעת המזוזה

Speaker 1:

אסור לחוץ בתחלת שליש העליון, ביי די אנפאנג פון די אויבערשטע דריטל של גובה השער, פון ווי די טיר איז הויך. דו טיילסט די הויכקייט פון די טיר אויף דריי, איז די העכערע אויבערשטע דריטל.

זאגט די רמב"ם, **ואם קבעה למעלה**, אויב מען האט עס געלייגט העכער ווי די אויבערשטע דריטל, איז **כשרה. והוא**, זאגט די רמב"ם, עס זאל זיין גענוג א טפח ווייט פון די משקוף, פון די אויבן, פון די דאך. נישט פון גאנצן אויבן, אבער פון די דאך.

און ווי, וועלכע זייט, אין וועלכע דירעקציע לייגט מען עס? **ימין הנכנס לבית**, ס'איז די רעכטע זייט פון דער וואס קומט אריין אין די הויז. זאגט די רמב"ם, **ואם קבעה בשמאל**, אויב מען האט עס אריינגעלייגט די לינקע זייט צו ווי מען קומט אריין אין די הויז, איז **פסולה**. און סתם אזוי, די ימין איז אויך מעכב. איז די מקום.

זאגט די רמב"ם, **בית השותפין איז אויך חייב במזוזה.**

אחרית דבר — תכלית מצות מזוזה

חובת הזהירות במזוזה

Speaker 1:

זאגט די רמב"ם, זיין אחרית דבר, זיין נעילה צו הלכות מזוזה, זאגט די רמב"ם, **חייב אדם להזהר במזוזה**, א מענטש דארף זיין נזהר און לייגן מיט די אלע הלכות פון מזוזה. דער וואס איז דא האט געזאגט, חייב אדם להזהר במזוזה מיינט מען דארף שיינען דערמיט.

וואס שטייט זיך? **חייב אדם להזהר במזוזה**, א מענטש דארף זיין נזהר מיט די מזוזה, **מפני שהיא חובת הכל תמיד**, ס'איז די חובה פון יעדן איינעם, ס'איז א חובה תמידית. וואס למשל איז נישטא ביי תפילין און קריאת שמע, ווען ס'איז דא א זאך, ער פילט נישט גוט, ער איז צוריקגעקומען פון די וועג, איך ווייס נישט וואס. די מזוזה ליגט דארטן אייביג.

און דו געדענקסט אז מיר האבן געלערנט אז די גרעסטע אהבה איז "שויתי ה' לנגדי תמיד". וויפיל מער אייביג איז עס מער די תכלית וסוף האהבה. וועלן אלעמאל האבן די זאכן וואס זענען א מזכיר פון אהבת ה' תמיד. ס'איז די מערסטע קאנסיסטענט דערמאנער, בעיסיקלי. א מענטש האט א פול דערמאנער.

דער "סירקולאר" אספעקט פון קריאת שמע און מזוזה

Speaker 1:

די אלע זאכן דערמאנען פון די זעלבע זאך, יחוד ה'. קריאת שמע זאגט יחוד ה'. תפילין, ברכות, אלעס. ניין, דא איז עס ממש דירעקט, ווייל ס'איז קריאת שמע ממש. ברכות איז נישט די נוסח.

ווייל דא, ס'איז זייער אינטערעסאנט, ווייל ס'איז circular about קריאת שמע. קריאת שמע איז זייער וויכטיג, מען זאגט עס יעדן טאג. אבער אויסער דעם לייגט מען עס אויפ'ן קאפ אז מען זאל עס אויך געדענקען. און ווען מען האט עס אויפ'ן קאפ איז דא א מצוה עס צו זאגן, אזוויי דער רמב"ם האט פריער געזאגט אז ווען איינער לייגט תפילין און ער זאגט נישט, זאגט מען עס נאכאמאל ווייל מען האט עס יעצט אויפ'ן קאפ.

און די זעלבע זאך לייגט מען עס אויף די טיר, און ווען מען לייגט עס אויף די טיר דערמאנט מען זיך פון קריאת שמע. פארשטייט זיך אז מען זאגט קריאת שמע, יא, ווען א איד גייט אריין זאגט ער נישט שנעל אזוי "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד", ער זאגט נישט אזוי, אדער א קושיא, ער דערמאנט זיך פון די אייבערשטן נאכאמאל.

מזוזה איז דער מערסטע תמיד'דיגער דערמאנער

Speaker 1:

און דאס זאגט ער איז נאך די מערסטע תמיד, זאגט רבי יצחק, זייער גוט, ווייל ס'איז נישט קיין עול ומלאה, און נישט נאר דאס, מען גייט דאך כסדר אריין און ארויס אין זיין הויז, און יעדער יציאה ויבוא באמבט ער אריין אין **יחוד שמו של הקב"ה.**

און וואס געשעט דעמאלטס איז **וזכר אהבתו**, ער זאל זיך דערמאנען די אהבת ה'. אהבת ה' מיינט נישט דאס אז דער אייבערשטער האט אים ליב, דאס איז א חסיד'ישע טייטש, נאר ער זאל זיך דערמאנען אז ס'איז דא פאר אים א מצוה פון אהבת ה'.

אז ער זאל זיך דערמאנען די אהבה אדער ער זאל זיך דערמאנען די מצוה פון אהבה? ער זאל זיך דערמאנען די אהבה, די ליבשאפט, יא, ער זאל זיך דערמאנען אז ער האט ליב דעם אייבערשטן. בעסערע פשט, ניין?

מזוזה אויפן משקוף – סימבאלישע באדייטונג

Speaker 1:

ויער משנתו, ער זאל זיך אויפוועקן פון זיין שלאף, **ושגיונו**, און זיין זיך שוגה זיין בהבל הזמן. ס'איז דא וואס זאגן אז מזוזה איז א מיני תקיעת שופר וואס א איד האט יעדן טאג, ס'איז א מיני תקיעת שופר, ס'גיבט אים אזא וועק-אויף.

וידע, און נאכדעם וואס ער וועט זיך אויפוועקן וועט ער כאפן און זען **שאין שם דבר העומד לעולם ולעולמי עולמים.** איך מיין אז דער משקוף איז זייער א שטארקע פלאץ, א שטארקע פארט פון די הויז, דארטן וואו מען דארף לייגן די דלתות, יא? לכאורה איז עס א שטארקע פלאץ פון די הויז.

דארטן לייגט מען א מזוזה, און מען זאגט, דו האסט דאך געבויט א הויז, דו האסט א שטארקע הויז, יא? דו זעסט וואס ער זאגט דא? ניין, דאס איז א שיינע תורה. וואס דער רמב"ם זאגט אז גארנישט שטייט נישט אייביג נאר דער אייבערשטער.

וואס דער רמב"ם זאגט איז זייער חשוב, ער פוגש ביתו תמיד, ער האלט אין איין אריינבאמפן אין דעם, און ער וועט זיך דערמאנען אז וואס בלייבט אויף אייביג? ער גרייט זיך צו מאכן ביזנעס היינט, אין זיין הויז טוט ער אלעס, ער לעבט דארט. מיינט ער אז ער וועט לעבן אויף אייביג? ניין.

וואס בלייבט אויף אייביג איז, דו הערסט נישט אז ס'איז דא א שום זאך העומד לעולם ולעולמי עולמים? **אלא ידיעת צור העולם.** נאר וויסן דער מקור פון די וועלט, דאס איז וואס בלייבט אויף אייביג, די איינציגע וואס בלייבט אויף אייביג, אלעס אנדערש פארגייט.

וויסן דער מקור פון די וועלט, אדער וויסן דער אייבערשטער וואס איז דער יוצר העולם? מען מיינט דער אייבערשטער אז דער רמב"ם איז נוסר. ימי יא, די חוזלע דייטער ממלא דערמאנט עס זיך, גייט ער צוריק צו דיין סייכל, וואלער זיין שלום, ער גייט אינטערגרייכן וועגן.

פארגלייך צווישן מזוזה און תפילין — צוויי מדריגות

Speaker 1:

איך האב געוואלט דא א מינוט ס'איז זייער אינטערעסאנט, ווייל ס'איז זייער ענלעך צו דערשן און זיי האבן געלערנט ווי דער רמב"ם האט געזאגט אין עטליכע תפילין. אויך דארטן האט דער רמב"ם געזאגט דער לשון, ער האט געזאגט אז מען דארף האבן א ישוב הדעת און זיך דערמאנען, ווייל דער דערמאנט אים א וואסוי יראתו פון דער אייבערשטער, יא? וואס איז געוווען דער לשון? פאר וואס וויסטו אנקומען? וואס איז דייער ענליכע זאך. ביידע איז דא צו דערמאנטן...

ער האט געזאגט, אה, ווען א מענטש לייגט תפילין איז אין מפני ליבו, און ער ווערט א ענו ויראי, דאס שטייט נישט ממש די זעלבער לשון, ווייל איינעם נעמט זיך בתחוק און בתוכה בתילה, ווייל איינעם הרמח שולת תרצה, אלא מפני ליבו לדברי עס זעט ער וואס אז תפילין איז א העכערע לעוועל.

פארש ווייל תפילין איז דעמאלסט אין מן עוסק בתורה, ווייל דא רעדט מען זיך אריינגייענדיג, ארויסגייענדיג, מען פאלקט נישט ממש פון א מענטש צו זכות שטעלן אינגאנצן. פאר דעם דער שלאפסטער, וועקט מען אים אויף, ער איז דאך עוסק בתורה, בהבא דעם מען, וועקט מען אים אויף. כדי דארטש וועט זיין אן עניו, יאר איידער, עס איז שוין גרעסערע מדריג.

תפילין איז עפעס וואס א צדיק טוט, א בן תורה טוט תפילין. דער פשוט'ער איד האט עט תלית דעם מזוזה וואס דערמאנט אים.

דער רמב"ם'ס שיטה vs. רמב"ן – דערמאנונג vs. הכרזה

Speaker 1:

אבער וואס איז מיך אינטערעסאנט, דעיס איז דער שיטות דער רמב"ם. אבער למשל, דער רמב"ן האט מיר אויסגעקוקט א פאר מאל, אז עס איז אויך דא אן ענין פון א דעמאנסטרעישאן. גרייט ביי תפילין האבן אונז אויך געזעהן א ביסל אז דער כורא זאל זעהן, אבער דער רמב"ם זאגט אזוי ווען א מענטש לייגט א תפילין, אבער עס איז ער מאיד, אזוי ווי, ס'שטימט מיט דעם מאיד אייד ושכר בעצמת, וואס אונז האבן געלערנט פריער, אזוי ווי וואס, א דעמאנסטרעישאן אז ער איז א אינטשריינע פאר דעם אייבערשטן בריאה, סייכא הנכני, יא דאס איז ווען דער רמב"ם קוקט עס אן, איז דא נעבן א מחלוקת צווישן דער רמב"ם און דער רמב"ן, אדער...

אבער דער רמב"ם זאגט זייער קלאר אז ס'איז אלעס אויפצואוועקן דעם מענטש, און וועגן דעם זאגט אויף דער רמב"ם ס'איז נישט צו אפהיטן, אבער דער רמב"ן גייט שוין זאגן לאמיר זען די נעקסטע שטיקל רמב"ם, עס האט אויך א שמורא. ניין, נישט א שמורא. א שמורא זאלן זינדיגן. אויב די שומעים, די מקשיבים, האבן אויך בעטן שיעורים, וועלן מיר זען, וועלן מיר רעדן מיט דעם...

ניין, ניין, ס'איז טאקע אנדערש. דער רמב"ם רעדט בפירוש וועגן מזוזה, יא, יא, יא. אויך פרשת בא, וועגן דעם זאגט ער נישט. אויך תפילין, תפילין אויך. אה, ס'איז אויף די פלאץ. דער רמב"ן קוקט צו האבן ווי א הכרזה צו די וועלט. און אויך שופר בלאזן, איז דא דאס מ'גלה מלכות פון די אייבערשטער. און דער רמב"ם האבן דיר אלע זאכן, זאגט ער ניין, ס'וועקט אויף די מענטש, ס'איז דער מענטש.

איך בין נישט זיכער אז דער רמב"ן זאגט ממש א הכרזה צו די וועלט, אדער אפשר מער אזוי ווי... ציצית בבגדו וואס דאס דערמאנט נאכאמאל אז דער אייבערשטער האט אונז געגעבן די תורה. און די ציצית בבגדו וואס דערמאנט נאכאמאל קריאת שמע. מחזק לא שלא יחטא...

"חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם" – דער רמב"ם'ס פירוש פון "מלאכים"

Speaker 1:

האט ער אייך זאגט ער דריי זאכן, ס'איז אויב ווי דריי זאכן. שרייש למזכירים ורב, מען האט אסאך זאכן וואס דערמאנט אים. שטער שטימט ממש ווי דער רמב"ם, די ווארט – מזכירים.

אבער עס קען איז א חלשי חז"ל? דער שרייש למזכירים ורב? ניין, ניין, איך האב מיך צו קלושלי יחד. דא איז דער רמב"ם מסביר. אה, שריי – דא גייט דער רמב"ם לשנתש, שריי יעצט איז דער מזכירים ורב, מען האט געגוג וואס דערמאנט אים די באשעפערס.

ווייל **מיין מלאכים שלא צהילים אותם מלאכתו** – זיי, די אלע רימיינדערס זענען מלאכים. ווער זענען מלאכים? מלאכים זענען רימיינדערס. אויביגענג ווילן וויסן ווער זענען די מלאכים לשמרחו בכל דרכעך – די גוטע מלאכים וואס זאלן זיין מיט דיר ביינאכט, בשם השם, ממנו מכלו שלא גבריאל, איז דאס מזכירים רבים וואס דערמאנען א איד אז דא א באשעפער אויף די וועלט, און ווען א איד ווייסט אז דא א באשעפער אויף די וועלט, דער מצטא שמורא – שריי מכונם מלאך השם, סבא ולרעייו וחלצים – דער מלאך דער רבים טעשט אביסל איבער, דער רמב"ם טוט זייער א שיינע דזשאב ווי אזוי ער ברענגט אריין די מלאכים. ער זאגט אז די אלע זאכן איז איבער בשעת'ן ברענגען.

די גמרא שטייט **בחיזוק, הכל בחיזוק שלא יחטא, שנאמר "והחוט המשולש לא במהרה ינתק"**.

"והחוט המשולש" – דריי מצוות

Speaker 1:

בחיזוק מיינט ער אז ס'איז א חזקה. דער רמב"ם האט געטייטשט אז דאס איז א חזקה. חזקה איז דאך אויך די דריי זאכן זענען שטארק. דער רמב"ם ברענגט אבער נישט די פסוק. ס'איז אינטערעסאנט אז מ'רעדט נישט ארויס חזקה פון "החוט המשולש" בשעת שלום בית און נסך. די גמרא דא טוט עס אביסל. אקעי, די גמרא האט אן אנדערע מקור פאר שרה מית. דער רמב"ם ברענגט נישט די פסוק, אבער ער מיינט דאס.

אבער די גמרא זאגט **ואומר "חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם"**. איז דער רמב"ם מסביר וואס קומט דא אריין. ער זאגט **בחיזוק שלא יחטא**. אבער אויך, ס'איז נישט דער רמב"ם'ס חידוש נאר ס'איז א מזכיר. דא האט ער דאך ממש א מקור אז די אלע זאכן איז שלא יחטא, נישט אז מזיקים זאלן נישט אנמאכן קיין שאדן. **חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם** שטימט מיט די רמב"ם'ס תורה. ס'איז נישט דער רמב"ם האט אריינגעלערנט אין די גמרא, די גמרא האט ממש א מקור פאר די רמב"ם. ס'איז קלאר אז ס'איז א שמירה פון זינדיגן.

און **חונה מלאך ה'**, האט דער רמב"ם פארשטאנען וואס מיינט די גמרא מיט דעם פסוק? די גמרא מיינט צו זאגן אז וואס זענען די מלאכים וואס היטן א מענטש פון זינדיגן? וועלכע מלאכים? די מזכירים וואס ער לייגט, די תפילין, די מזוזה, די ציצית. דאס זענען אלעס מלאכים וואס נעמען ארום דעם מענטש.

און דאס איז א גרויסע חיזוק פאר אלע שיטות, און זיי מאכן חיזוק נישט לאזן די מקובלים מכובדים. דא איז דא א שטיקל, מ'קען זאגן אז מכובדים מיינט די ציצית, די תפילין, ווייל מ'טוט דאך אויס די תפילין ווען מ'גייט אין בית הכסא. און זיי זענען די מלאכים פון וואס מ'רעדט, וואס איז זייער שיין.

דיסקוסיע: דער רמב"ם'ס שיטה vs. מקובלים – שמירה פון חטא vs. שמירה פון מזיקים

Speaker 1:

ס'איז זייער אינטערעסאנט, איך זע אז דער רמב"ם איז זייער קאנסיסטענט לשיטתו אז אלעס איז צו דערמאנען דעם מענטש. דער רמב"ן וואלט אפשר געזאגט אז ס'איז דא אן ענין פון אזויווי א הכרזה אדער א דערמאנונג. אבער איז דא וואס זאגן סטרעיט אפ אז ס'איז געמאכט פאר שמירה פון מזיקים, ס'איז א כח צו "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך". מ'קען דאס זאגן ביי תפילין, "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך". און ביי מזוזה האבן מיר דאך געהאט אויך אזויווי די אונקלוס תרגום. איז דא יא א שיטה וואס זאגט עס ממש אזוי? ס'איז דאך על פי קבלה קען מען זאגן אזוי למשל, אז ס'איז א שמירה, ס'איז א הרג'עט טויזנטער מזיקים.

Speaker 2:

נישטא קיין ספק אז די מקובלים זענען זייער העפי מיט דעם, ווייל די מזיקים זענען די זעלבע חברה וואס מאכן די היזק, די זעלבע וואס מאכן די גזירה. די מלאכים זענען די וואס היטן אפ טאג און נאכט. ניין, דאס הייסט דער רמב"ם האט גארנישט געגעבן א רוק דירעקט פאר די מלאכים. ווייל די מלאכים אליין זאגט ער אויך אז זיי זענען די מזכירים. אבער דאך האט ער געגעבן א מקום דא פאר די מלאכים צו אנדערסטענדן.

יא, מ'קען נישט זאגן אז ס'איז נאר סגולות. פארקערט, איך וועל מער נוטה זיין צו זאגן אז די אלע זאכן איז דוחה חיצוניים, ס'איז א שמירה פאר קליפות. אבער וואס איז קליפות? קליפות זענען די זעלבע זאכן וואס מאכן חטא, די זעלבע זאכן וואס מאכן... און די קרישמע וואס איז א שחורה פאפיר וואס הארגעט מוזיק.

Speaker 1:

די מלאכים זענען די וואס היטן נאכדעם.

Speaker 2:

ניין, ס'הייסט אז דער רמב"ם האט דא ביים סוף געגעבן א רוק אריין מלאכים, ווייל די מלאכים אליין זאגט ער אויך אז זיי זענען מזכירי רבים. אבער ער האט דאך געגעבן א מקום פאר די מלאכים צו זיין אינטערעסאנט.

Speaker 1:

יא, אבער דו קענסט נישט זאגן אז ס'איז נאר גילוי. ס'איז פארקערט, א מקובל וועט אלעמאל זאגן אז די אלע זאכן זענען דברים חיצוניים, ס'איז א שמירה פאר קליפות. אבער וואס איז קליפות? קליפות זענען די זעלבע זאך וואס מאכן חטא, און די זעלבע זאך וואס מאכן... און די קריאת שמע, וואס איז א חרב פיפיות וואס הרג'עט מזיקים, איז אויך הרג'עט די שלעכטע מחשבות, לויט די רמב"ם'ס שיטה.

Speaker 2:

זייער גוט. סאו די פרק הייבט זיך אן מיט עשרה דברים, און ס'ענדיגט זיך מיט מלאכים. סאו, האבן מיר דא די צען מלאכים. מזכירים, דריי מזכירים: ציצית, תפילין, און מזוזה. צוויי תפילין, איז דא פיר מזכירים. און מלאכים. זיי זענען די מלאכים.

Speaker 1:

געוואלדיג. זאלן זיי אלע האבן גוטע מלאכים. יעדער פרק פון די שיעור איז א מלאך, זייער גוט. זייער גוט. ווייל ווען ס'גייט אריין אין קאפ, דעמאלט טראכט מען עס, און דערמאנט מען עס, און אזוי ווייטער.

Generated by Shiur Upload Automation